

सहिद

SAHID WEEKLY साप्ताहिक

तर्ष १३, अंक २३, पृष्ठ-६ ने.सं. ११३६ जला शतः अष्टमी, ति.सं. २०७३ भाद्र २४ गते शुक्रबार SEP. 2016 मूल्य रु. ५।-

नेमकिपाको दोस्रो कीर्तिपुर नगर सम्मेलन शनिबार

कीर्तिपुर । नेमकिपाको दोस्रो कीर्तिपुर नगर सम्मेलन शनिबार नै पाल मजदुर किसान पार्टी कीर्तिपुर नगर समितिको दोस्रो नगर सम्मेलन भाद्र २५ गते शनिबार हुदैछ ।

कीर्तिपुर नगरपालिकाका १९ वटै वडा र जनवर्गीय संगठनका प्रतिनिधि पर्यवेक्षकहरू सहभागी हुने सो सम्मेलनको उद्घाटन नेमकिपाका केन्द्रीय सदस्य एवं

विदेश विभाग प.मु.ख.का. प्रेम सुवालले गर्नुहुने छ ।

सोतको अनुसार शनिबार विहान ११ बजे तःगुठी भवन पाँगामा हुने सो सम्मेलनमा सहभागी हुन सम्पूर्ण कीर्तिपुरवासीलाई नगर सम्मेलन तयारी समितिका संयोजक हरिकुमार महर्जनले अनुरोध गरेको छ ।

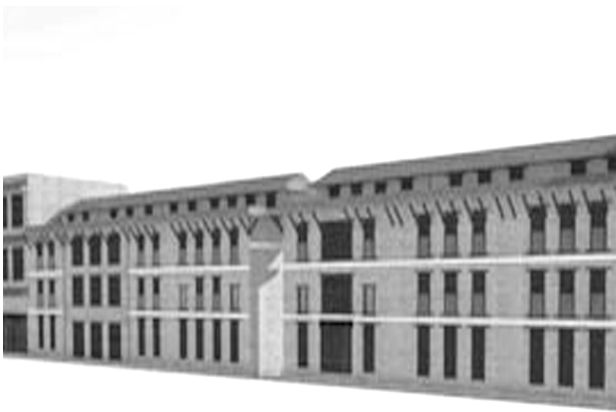
नेवारी मौलिक शैली घर पुनःनिर्माण गर्नेलाई ६० हजार पुरस्कार

पाँगा । पाँगा सरोकार केन्द्रले नेवारी मौलिक शैलीमा घर भवन पुनःनिर्माण गर्नेलाई ६० हजार नगद पुरस्कार दिने भएका छन् ।

बिहीबार सरोकार केन्द्रको आयोजनामा भएको पाँगावासीको भेलामा सो जानकारी दिनुभएको हो ।

स्वीडेन रनर र स्वीडेन सामाजिक सेवामा आवद्ध व्यक्तिहरूबाट भूकम्प पीडितको लागि गर्नुभएको सहयोग रकमलाई सहयोगी हातको चाहना अनुसार स्थानीय मौलिक संस्कृति जगेर्ना गर्न सो घोषणा गरेको हो ।

केन्द्रले दिएको जानकारी अनुसार सांस्कृतिक पर्वको बाटोमा कम्तीमा २ तल्लाको भवनमा लोकल या डाँछी या चाइनिज ईडल्ले बनेको काठका पौराणिक कलात्मक झ्याल ढोका र छाना फिङ्गती टायल छाएको

प्लाष्टर नगरेका भवन मध्ये एउटा टोलमा एक वटा घरलाई सो प्रोत्साहन पुरस्कार दिनेछ ।

पुरस्कार दावी गर्न केन्द्रको छुट्टै एउटा फाराम भर्नु पर्नेछ र पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गर्ने इच्छा शक्तिले भरिएको केही शर्तहरू पालना गर्नुपर्नेछ ।

कार्यक्रममा केन्द्रका अध्यक्ष प्रशान्त महर्जन, उपाध्यक्ष ज्ञान बहादुर महर्जन, सचिव शरव महर्जन, सह-सचिव विनोद महर्जन, कोषाध्यक्ष विश्वजित महर्जनलगायतले बोल्नुभएको थियो भने दातृ निकायसँग समन्वय र सहजकर्ता शेखर डंगोलले केन्द्रको

प्रस्तावना र प्रतिवेदन पेश गर्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा नारायण महर्जन, बढीलाल महर्जनलगायतले केन्द्रको प्रस्तावना पाँगाको पर्यटन विकासलाई ध्यान दिई मौलिक परम्पराले भरिएको भवन निर्माण गर्ने चाहना सराहनीय रहेको भन्दै अझ व्यापक रूपमा जनमानसमा लगुनपर्ने नमूना घरको नमूना स्केच टोलटोलमा प्रदर्शन गर्नुपर्ने, स्थानीय सरकार नगरपालिकाले मौलिक घर बनाउन विशेष चनाखो हुनुपर्ने र नक्सा पाससँगै निर्माणको क्रममा नियमित अनुगमन गर्नुपर्ने जस्ता सुझाव पेश गरेको थियो ।

केन्द्रले सरोकारवाला संघसंस्थालाई आफ्नो प्रस्ताव प्रस्तुत गरी सबै गुठी, महिला समूह, सहकारी, सेवादायी संस्थालाई पनि जानकारी दिएर जानुपर्ने समेत छलफल भएको थियो ।

श्री कुश्वेश्वर महादेव शिवालयमा दुई समिति

कीर्तिपुर । कीर्तिपुर नपा वडा नं. ३ ट्याङ्गलाफाँटस्थित श्री कुश्वेश्वर महादेव शिवालयबारे विकास समाजले भाद्र १८ गते एक विज्ञप्तिमार्फत् ध्यानाकर्षण भएको पत्र सहिद साप्ताहिकलाई प्राप्त भएको छ ।

कीर्तिपुर नपा क्षेत्रबाट भाद्र १५ गते प्रकाशित भएको एक साप्ताहिक पत्रिकामा प्रकाशित समाचारले समाजप्रति कपोकल्पित भ्रम र पूर्वाग्रही रूपमा धार्मिक कार्य र आस्था माथि आघात पुगेको भन्दै विज्ञप्ति प्रकाशित गरेको हो ।

विज्ञप्तिमा श्री कुश्वेश्वर महादेव विकास समाज २०७० सालमा जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा विधिवत दर्ता भई मन्दिर र मन्दिर परिसर क्षेत्रको संरक्षण र

विकासको लागि काम गतिविधि गर्दै आइरहेकोमा त्यही क्षेत्रमा श्री कुश्वेश्वर मन्दिर संरक्षण समाज नयाँ समिति भाद्र ११ गते गठन भएको आपत्ति जनाएको छ ।

विज्ञप्तिमा धार्मिक आस्था र विकासका कार्यहरू बिथोल्ने कार्य रोक्न समेत आग्रह गरेको छ ।

स्मरणीय छ, भाद्र १५ को पत्रिकामा रमेश कुमार महर्जन (कीनपा-१८) को संयोजकत्वमा ११ सदस्यीय संरक्षण समाज गठन गरेको थियो । सो पत्रिकामा यस अघि गठित विकास समाजले केही पनि कार्य नगरेको र अहिले हस्तक्षेप पनि नगरेको उल्लेख गरेको छ ।

विज्ञप्ति पृष्ठ ४ मा हेर्नुहोला ।

कीर्तिपुर मानव अधिकारमा रचना श्रेष्ठ

कीर्तिपुर । नेपाल मानव अधिकार संगठन कीर्तिपुर शाखामा रचना श्रेष्ठलाई अध्यक्षमा चयन गरिएको छ ।

कीर्तिपुर शाखाका संस्थापक अध्यक्ष एवं सल्लाहकार बाबुराम महर्जनलाई गत साउन १ गतेदेखि प्रत्यायोजन अधिकार प्रयोग गरी भाद्र २१ गते बसेको भेलाले पदाधिकारी चयन गरेको हो ।

अन्य पदाधिकारीहरूमा उपाध्यक्ष बच्चुराम श्रेष्ठ, सचिव केशव अधिकारी, सह-सचिव सुनिल मालाकार, कोषाध्यक्ष राजकुमार महर्जन, सदस्यहरूमा वीरेन्द्र शाक्य, अम्बिका श्रेष्ठ, हिरानानी महर्जन, रुपेन्द्र महर्जन, वीरेन्द्र श्रेष्ठ र जानकी

श्रेष्ठ रहेका छन् ।

स्मरणीय छ, शाखाको सातौँ साधारण सभा २०७२ फागुन ८ गते भएकोमा त्यस दिन समय अभावको कारणले पदाधिकारी चयन गर्न नसकेपछि अहिले चयन गरिएको हो ।

नेपाल औषधी लिमिटेडमा अध्यक्ष रोहितद्वारा अवलोकन

काठमाडौँ । नेपाल मजदुर किसान पार्टीका अध्यक्ष एवं सांसद नारायणमान बिजुक्छे (रोहित) ले सोमबार बबरमहलस्थित नेपाल औषधी लिमिटेडका औषधी उत्पादन कक्षको अवलोकन गर्नुभयो ।

अवलोकनको क्रममा अध्यक्ष रोहितले जनताप्रति उत्तरदायी सरकारले औषधी उत्पादनको जिम्मेवारी वहन गर्नुपर्ने र देशलाई पाइला-पाइला गरेर

औषधी उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउनुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

औषधी उत्पादनमा देशलाई आत्मनिर्भर बनाउने उद्देश्यले वि.सं. २०२९ असोज १ गते स्थापित उक्त औषधी उद्योग सरकारको चरम बेवास्ताका कारण जीर्ण बनेको छ । एक समय पाँच सयभन्दा बढी मजदुरहरू कार्यरत रहेको सो उद्योगले सिटामोल, क्रमशः पृष्ठ ५ मा

“सम्भनामा कामरेड गेहेन्द्र” सार्वजनिक

चौतारा । नेपाल मजदुर किसान पार्टीका केन्द्रीय सचिव सुनिल प्रजापतिले शनिबार सिन्धुपाल्चोकको सदरमुकाम चौतारामा आयोजित एक कार्यक्रमबीच पार्टीको सिन्धुपाल्चोक जिल्ला समितिका अध्यक्ष दिवंगत गेहेन्द्रबहादुर श्रेष्ठको सम्भनामा प्रकाशित ‘सम्भनामा कामरेड गेहेन्द्र’ पुस्तक सार्वजनिक गर्नुभयो ।

नेमकिपा सिन्धुपाल्चोक जिल्ला समितिद्वारा आयोजित सो कार्यक्रममा धनी भएर अरुमाथि शोषण-दमन गर्ने र दुःख दिने मानिस ज्यूँदो लास भएको तर जनताको लागि जीवन बाँच्ने मानिस मृत्युपछि पनि जनताको मन-मनमा बाँच्ने बताउनुभयो । दिवंगत श्रेष्ठको पार्टी जीवनबारे चर्चा गर्दै उहाँले

भन्नुभयो, ‘गेहेन्द्रजीले जीवनका तीन दशक लगातार पार्टीमा आबद्ध भएर जनताको सेवा गर्नुभयो । उहाँले जनताको सेवामा निःस्वार्थ र सार्थक जीवन बिताउनुभयो । ब्यान्सर रोगका कारण गएको जेठ २ गते निधन भएका

गेहेन्द्र श्रेष्ठको स्मरण गर्दै प्रजापतिले उहाँ सिद्धान्तमा कट्टर र व्यवहारमा नरम कार्यकर्ता भएको बताउनुभयो ।

उहाँले गेहेन्द्रका सपना अझ पनि पूरा हुन बाँकी भएकाले सबै कार्यकर्ताहरू उहाँका सपना

पूरा गर्न लागिपर्न आग्रह गर्नुभयो ।

‘हाम्रा केही साथीहरू पार्टीको सानो काम गरेर पनि सबै आफूले नै गरे जस्तो गर्नुहुन्छ र केही साथीहरू आफू नभए पार्टी नै नचल्ने जस्तो व्यवहार गर्नु हुन्छ । तर कामरेड गेहेन्द्रमा हामीले कहिल्यै त्यस्ता कमजोरी देखेनौं । उहाँ पार्टीको निर्देशन पालनामा एकलै भए पनि लगातार लाने साथी हुनुहुन्थ्यो ।’, सचिव प्रजापतिले भन्नुभयो ।

गेहेन्द्र श्रेष्ठले पार्टी कार्यकर्ताको रूपमा सधैं कठिनभन्दा कठिन काम गरेर इमानदार कार्यकर्ताको परिचय दिनुभएको उहाँको भनाइ थियो ।

नेमकिपाका केन्द्रीय क्रमशः पृष्ठ ५ मा

जनसेवा र कीर्तिपुर माविको सामाजिक परीक्षण

कीर्तिपुर । सामाजिक परीक्षण (Social Audit) सामुदायिक विद्यालयको लागि अनिवार्य गरेको छ ।

परीक्षणले विद्यालयको पारदर्शिता र व्यवस्थापनमा इमानदार बनाउनेमा शंका छैन ।

सामुदायिक विद्यालयको सामाजिक परीक्षण बैठक बस्ने क्रममा भाद्र १८ गते शनिबार जनसेवा उच्च माविको सामाजिक परीक्षण बैठक विद्यालय प्राङ्गणमै भयो ।

जिल्ला शिक्षा कार्यालयका निरीक्षक दामोदर रेग्मीको प्रमुख आतिथ्यमा सम्पन्न बैठकमा वहाँले सामाजिक परीक्षणमा जनसेवा उमाविको प्रगतिप्रति धन्यवाद दिँदै विद्यालयको

गुणस्तर उकास्न थप सक्रिय हुनुपर्ने बताउनुभयो ।

सामाजिक परीक्षणले विद्यालयको समाजप्रतिको दायित्व समाजले प्रष्ट बुझ्ने भएकोले सबै सामुदायिक विद्यालयले परीक्षण गराउने कार्य भएको बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा जनसेवा उमाविका प्राचार्य नन्दकुमारी महर्जनले विद्यालयको आर्थिक स्थिति, भौतिक अवस्था र सामाजिक गतिविधि र प्रगति प्रष्ट पार्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा जनसेवा शिक्षक अभिभावक संघका अध्यक्ष चन्द्र बानियाँको सभापतित्वमा

क्रमशः पृष्ठ ५ मा

ऐतिहासिक जनअन्दोलन २०८६ चैत २० गते शहादत अमर सहिद

लनबहादुर महर्जन वि.सं. २००६ माघ
हिराकाजी महर्जन वि.सं. २०१७ माघ
राजमान माली वि.सं. २०२५ मंसिर
राजेन्द्र महर्जन वि.सं. २०३० चैत

सहिद साप्ताहिक

वर्ष १३, अंक २३, २०७३ भाद्र २४ गते शुक्रबार

शंखापुर प्रकाशन समूहको लागि

सम्पादक/प्रकाशक: नारायण महर्जन

कम्प्यूटर टाइप/सेटिङ्ग: सहिद डेस्कटप

सम्पर्क कार्यालय: जहुँ हिटी युवा क्लब - ११

पाँगा, कीर्तिपुर, फोन नं. ४३३०५८३, ९८४१४३६०२२

E-mail:- kipushahid@hotmail.com

kipushahid@gmail.com

www.kipushahid.blogspot.com

मुद्रण : शर्मिला प्रिन्टर्स, डल्लु, काठमाडौं

सम्पादकीय...

भूकम्प पीडितलाई सुसीको खबर

मौलिक परम्परा भवन बनाएमा ६० हजार पुरस्कार

‘पाँगा विकास सरोकार केन्द्र’ भूकम्पबाट पाँगामा बढी प्रभावित भएपछि बनेको गैरसरकारी सामाजिक संस्था हो। केन्द्रको चाहना पाँगा पहिचानबाट बाहिर नजाओस् भन्ने हेतु राखेको छ।

पाँगा अब कस्तो पुनःनिर्माण गर्ने भन्ने विषयमा पटकपटक छलफल केन्द्रले जारी राखेको पाइन्छ।

पाँगा भेन्यूमा केही महिना अघि एक कार्यक्रम राखी पाँगावासीलाई सचेत र सजग पार्ने काम पनि गरियो।

पाँगाभित्र भूकम्पले भत्किएका घर पुनःनिर्माण अहिले पनि २-४ वटा घर बाहेक बनाउन सकेका छैनन्, बनाउने योजना बन्दै होला।

प्राकृतिक प्रकोप भूकम्पले पाँगा बस्तीमा र अन्य कीर्तिपुरका क्षेत्रमा पुराना घरहरू ध्वस्त बनायो। नयाँ घर पुनःनिर्माणको क्रममै केन्द्रले पाँगा गढपखालभित्र मुख्य सडक सांस्कृतिक रुटमा परम्परागत मौलिक शैलीमा घर बनाएकालाई प्रोत्साहन स्वरूप ६० हजार नगद पुरस्कार दिने व्यवस्था सार्वजनिक गरेको छ।

उपत्यका कला र संस्कृतिले धनी शहर थियो। जसबाट पर्यटक लोभ्याएर मनग्य आम्दानीको स्रोत बनाइसकेको हामीलाई गर्व लाग्छ। नेपालमा सबैभन्दा बढी पर्यटक आउने उपत्यका र उपत्यकामा पनि भक्तपुर नगर प्रमुख पर्यटकीय केन्द्र र गन्तव्य बनिसकेको छ।

जसबाट वर्षमा करोडौं आम्दानी गर्दै भक्तपुरलाई पर्यटकीय गन्तव्य, शिक्षा केन्द्र, नमूना फोहोरमुक्त नगर र ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलले समेत सम्मानित भएकोमा हामी नेपाली गौरवान्वित हुनै पर्दछ।

के त्यस्तै कार्य हामी कीर्तिपुरवासी, हामी पाँगावासीले गर्न सक्दैन? अवश्य सक्छ, हाम्रो घर पुनःनिर्माण हामी आफै गर्दैछौं। कमसेकम मुख्य बजार र भित्री बाटोमा समेत नेवारी परम्परागत शैलीमा भवन पुनःनिर्माण गर्न सकेमा हाम्रो गाउँ पनि नमूना गाउँ बन्ने छ, पर्यटक लोभिनेछन्, आम्दानीको स्रोत बन्ने छ। त्यसको लागि घर पुनःनिर्माण गर्ने व्यक्ति, केन्द्र, कीर्तिपुर नगरपालिका र सरोकारवालामा इच्छाशक्ति र इच्छा जगाउने गतिविधि मात्र जरुरत छ।

अबको निर्वाचन स्थानीय निकायको कि स्थानीय तहको ?

- विवेक

नेपाली काँग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाले पुरानै संरचनामा स्थानीय निकायको निर्वाचन गर्नुपर्नेमा जोड दिए। राजधानीमा नेपाली काँग्रेसका सांसदहरूलाई सम्बोधन गर्दै उनले त्यस विषयमा जोड दिएका हुन्। तर माओवादी भने स्थानीय तहको निर्वाचन गर्नुपर्ने पक्षमा छ। अहिले स्थानीय तहको निर्वाचनको लागि विभिन्न १३० वटा कानूनको आवश्यकता भएको कुरा पटक पटक निर्वाचन आयोगले सरकारलाई भनिरहेको छ। अहिलेसम्म केहीको बाहेक अधिकांशको मस्यौदासमेत तयार भएको छैन। त्यसबारे अहिलेसम्म सरकारले ध्यान दिएको पनि छैन। राजनैतिक दलहरू अझै स्थानीय निकायको निर्वाचन गर्ने कि स्थानीय तहको भन्ने विवादमै अल्झिरहेका छन्। केपी ओली नेतृत्वको सरकारले आगामी मंसिरमा स्थानीय निकायको निर्वाचन गर्ने घोषणा गरेको थियो। स्थानीय निकायको निर्वाचन भएमा जनता बलियो हुने र प्रतिक्रियावादीहरूको लागि गान्हो हुने हुँदा निर्वाचनलाई असफल पार्न तिनीहरू विभिन्न चालहरू चाल्दै छन्। संविधान कार्यान्वयनलाई प्राथमिकतामा राख्नुपर्ने बेला सरकार परिवर्तनले त्यही कुरा प्रस्ट पार्दछ।

पहिलेकै संरचनामा स्थानीय निर्वाचन गर्दा त्यति धेरै कानूनहरूको आवश्यकता पर्दैन। देश सीमाङ्कनको विवादमा अल्झिनु पनि पर्ने छैन। जनताले जन प्रतिनिधिहरू पाउने छन्। स्थानीय तहको सीमाङ्कन निश्चित भइसकेपछि जनप्रतिनिधिहरूको पदावधि स्वतः समाप्त हुने संविधानले नै व्यवस्था गरेको हुँदा कुनै अप्ठ्यारो पर्नेछैन। संविधान कार्यान्वयन गर्न थोरै समयमात्रै बाँकी रहेको बेला अनावश्यक विवाद निकाल्नु निर्वाचनलाई पर सार्ने र अन्ततः निर्वाचन हुन नदिने तथा देशलाई संकटमा फसाउने चाल भएको बुझ्न सकिन्छ।

के हो स्थानीय निकाय ?

गाउँ विकास समिति, नगरपालिका र जिल्ला विकास समितिहरूलाई स्थानीय निकाय भन्ने चलन छ। २०४६

सालपछि नेपाली जनताले अभ्यास गर्दै आएको हुँदा यसबारे कोही पनि भ्रममा छैन। स्थानीय निकाय ऐन कानूनअनुसार गठित संस्था थियो। उसले आफ्नो लागि चाहिने कानूनको लागि सरकारको मुख ताक्नुपर्थ्यो। आफै कानून बनाउन सक्षम थिएन। कुनै पनि कर दस्तुर परिवर्तन गर्नुपरेको खण्डमा सरकारको अनुमति लिनुपर्थ्यो। स्वायत्तताको सिद्धान्त अवलम्बन गरे पनि यथार्थमा स्थानीय निकायहरू स्वायत्त थिएनन्। ऐनले स्थानीय स्वायत्तताको कुरा गरे पनि सरकारले बेला बेला स्थानीय निकायमाथि हस्तक्षेप गर्न छोडेको थिएन। कर्मचारीहरू सरकारले पठाउने र स्थानीय निकायले अस्वीकार गर्दा सरकार र स्थानीय निकायबीच विवाद हुने गर्थ्यो। स्थानीय निकायमा सरकार आफैले प्रतिनिधिको रूपमा कार्यकारी अधिकृत, सचिव वा एलडीओ पठाउने गरिन्थ्यो। अझ सरकारले चाहेको खण्डमा वा सरकारसँग कुनै स्थानीय निकायको विवाद भएको अवस्थामा सरकारले कुनै पनि स्थानीय निकाय भङ्ग गर्न सक्थ्यो। नयाँ संविधानले त्यसको अन्त्य गरेको छ।

स्थानीय निकाय भङ्ग गर्ने अधिकार पञ्चायती व्यवस्थाकै निरन्तरताको रूपमा आएको देखिन्छ। २०४५ सालमा भक्तपुर काण्डको बेला भक्तपुर नगर पञ्चायत भंग गरेर मण्डलेहरूलाई चलाउन दिएको थियो। स्थानीय निकायलाई सरकारको आज्ञा पालकको रूपमा राख्ने पञ्चहरूभन्दा बहुदलवादी नेताहरू पनि फरक देखिएनन्। भक्तपुर नगरपालिकाले पर्यटकहरूसित सेवा शुल्क उठाउन सुरु गर्दा तत्कालीन स्थानीय विकासमन्त्री रामचन्द्र पौडेलले नराम्रो स्थिति व्यहोर्नुपर्ने धम्की दिएका थिए।

स्थानीय तह

स्थानीय तह स्थानीय निकायभन्दा नितान्त फरक अवधारणासहित निर्माण गर्न खोजिएको छ। स्थानीय तहको अधिकारबारे पहिलो पल्ट संविधानमै व्यवस्था गरिएको छ। संविधानले नै स्थानीय तहलाई अधिकार सम्पन्न बनाइएको छ। संविधानले सूचिकृत गरेका

नगर प्रहरी, सहकारी संस्था, एफ.एम.सञ्चालन, स्थानीय घर जग्गा कर, स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन, आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा, आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाइ, जग्गा धनी पूर्जा वितरणलगायत २२ वटा विषयहरूमा स्थानीय तह आफैले कानून बनाइ कार्यान्वयन गर्नसक्छ।

स्थानीय निकायमा जिविसमा स्थानीय विकास अधिकारी, नपामा कार्यकारी अधिकृत र गाविसहरूमा सचिवहरू सरकारले आफ्नो प्रतिनिधिको रूपमा पठाउने गर्थ्यो भने अब स्थानीय तहमा स्थानीय तह आफैले आफ्नो आवश्यकता अनुसार कर्मचारीको व्यवस्था गर्न पाउने छन्।

स्थानीय तहको सीमाङ्कन कसरी गर्ने भन्नेबारे विवाद देखिन्छ। केपी ओली सरकारले बालानन्द पौडेलको अध्यक्षतामा स्थानीय तह सीमाङ्कन आयोग गठन गरेको थियो। आयोगले ५६५ वटा स्थानीय तह बनाउने प्रारम्भिक खाका बाहिर ल्यायो। त्यसमा नेपाली काँग्रेसले विरोध गर्‍यो। मधेसी दलहरू आफ्नो माग पूरा नभएसम्म कुनै पनि हालतमा निर्वाचन गर्न नदिने पक्षमा छन्। त्यसको लागि उनीहरू विभिन्न बखेडा फिक्दैछन्। उनीहरू आयोग भङ्ग गर्नुपर्ने माग गरिरहेका छन्। प्रमुख प्रतिपक्ष, सत्तापक्ष नेपाली काँग्रेस र मधेसी दलहरू स्थानीय निर्वाचनबारे एक मत छैनन्। उनीहरू एकले अर्काको कुरा स्वीकार नगर्ने अडानमा देखिन्छन्। यी सबै गतिविधिहरू निर्वाचन हुन नदिन भइरहेका छन्।

निर्वाचन आयोगले बारम्बार निर्वाचनभन्दा चार महिनाअघि नै आवश्यक ऐन कानूनहरू तयार गरी दिन सरकारसँग आग्रह गरिरहेको छ। अहिलेसम्म निर्वाचन स्थानीय निकाय वा स्थानीय तह केको गर्ने भन्ने नै स्पष्ट भइसकेको छैन। नेपाली काँग्रेसका सांसदहरूको भेलाले कम्तीमा स्थानीय तह एक हजार तीन सय हुनुपर्ने निर्णय गरेको सार्वजनिक भएको छ। सत्तारूढ दलले नै आयोगको सिफारिसलाई अस्वीकार गर्छ भने आयोगको प्रतिवेदन

कार्यान्वयन कसरी हुनसक्छ? जबसम्म शासक दलहरू स्थानीय तह आफ्नो अनुकुल बन्दैन तबसम्म निर्वचनलाई विभिन्न बहानामा पछि धकेली रहनेछन्। विगतको स्थितिले पनि यो कुरा प्रस्ट भएकै हो।

संविधान सभा निर्वाचन पहिले नैका, एमाले, माओवादी र मधेसी मोर्चाले निर्वाचन सम्पन्न भएको ६ महिनाभित्र स्थानीय निकायको निर्वाचन गर्ने निर्णय गरेका थिए। निर्वाचनको बेला पनि आ-आफ्नो घोषणापत्रमा त्यस निर्णयलाई दोहोर्‍याएका थिए। तर निर्वाचनपछि बेवास्ता गरियो। अहिले फेरि स्थानीय निकायको चुनाव गर्ने वा स्थानीय तहको भन्ने किचलो निकाल्दै छ। पुरानै संरचनामा निर्वाचन गर्न संविधान र कानून बाधक छैन। संविधानको धारा ३०३ मा संविधान प्रारम्भ हुँदाका बखत कायम रहेका स्थानीय निकायहरू स्थानीय निकायको तह र संख्या निर्धारण नभएसम्म कायम रहने र ती कायम रहेका स्थानीय निकायहरूको निर्वाचन कानूनबमोजिम हुने व्यवस्था गरिएको छ।

अहिले स्थानीय निकाय वा स्थानीय तह भनी विवाद नगरी पुरानै संरचनामा स्थानीय निकायको निर्वाचन गर्नेतर्फ लाग्नुपर्छ। आयोगको प्रतिवेदनअनुसार निर्वाचन गर्नेतर्फ लाग्ने हो भन्ने सीमाङ्कन विवादले चुनावै हुन नसक्ने वातावरण बन्न सक्छ। शासक दलहरू आफ्नो अनुकुल नभएसम्म निर्वाचन गर्ने दिँदैनन् भने कुरा पनि विगतको इतिहासले देखाइसकेको छ। उनीहरूलाई जनताको सेवा सुविधाभन्दा पनि आफ्नो पकड भएको निर्वाचन क्षेत्र गुम्ने डर छ। उनीहरू मुखले पुनर्संरचनाको कुरा गरे पनि व्यवहारमा सीमाङ्कन हेरफेर गर्न चाहिरहेका छैनन्। नेताहरूले आफूलाई केन्द्रविन्दुमा राखेर सोचेसम्म जतिसुकै लोकतन्त्रको कुरा गरे पनि देशमा निर्वाचनको वातावरण बन्ने छैन। देश र जनतालाई केन्द्र विन्दुमा राखेर सोच्ने हो भने तुरुन्तै निर्वाचनको वातावरण बन्न सक्छ र चाँडै संविधानको कार्यान्वयन हुनेछ।

सीमाङ्कन पुनरावलोकन असम्भवका कारण

राजेन्द्र गौतम

प्रदेशहरूको सीमाङ्कन पुनरावलोकनको विषय मुलुकमा पुनः संविधान संशोधनको बहसले प्रवेश पाएको छ। मधेसी मोर्चाका नेताहरूको सबभन्दा ठूलो माग पनि प्रदेशको सीमाङ्कन नै हो। जबसम्म प्रदेशको सीमाङ्कन हुँदैन तबसम्म न त आन्दोलन रोकिन्छ, न समस्याको समाधान नै हुन्छ भन्दैछन् मधेसी मोर्चाका नेताहरू। यसबीचमा विभिन्न समयमा मधेसी मोर्चाका तर्फबाट नेपाल सरकारसँग ८, २२, २६ र ११ बुँदे सम्झौता गरेको अवस्था छ।

वर्तमान सरकारका प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल पनि पछिल्लो समयमा गरेको सम्झौताबमोजिम प्रदेशको सीमाङ्कन, नागरिकता, समानुपातिक प्रतिनिधित्व प्रणाली, प्रतिनिधिसभाको निर्वाचन जनसंख्या र भूगोलमा आधारित, राष्ट्रिय सभा जनसंख्याका आधारमा, बहुभाषा प्रणाली तथा बहुराष्ट्रियताजस्ता मधेसी मोर्चाका मुख्य मागलाई सम्बोधन गर्ने वाचासहित उनीहरूको समेत मत लिएर सत्तामा विराजमान हुनुहुन्छ। यो सानो टिपोटमा सबै विषय चर्चा गर्नु भन्दा पनि सीमाङ्कन पुनरावलोकनका लागि संविधान संशोधनको विषयमा छलफल र बहस गर्नु बढी उपयुक्त हुनेछ।

संवैधानिक प्रावधान र जटिलता

नेपालको संविधानको भाग ३१, धारा २७४ मा संविधान संशोधनको प्रावधान राखिएको छ। उपधारा १ बमोजिम नेपालको सार्वभौमिकता, भौगोलिक अखण्डता, स्वाधीनता र जनतामा निहित सार्वभौमसत्ताको प्रतिकूल हुने गरी यो संविधान संशोधन गर्न सकिने छैन भन्ने व्यवस्था छ।

२ उपधारा १ र यस संविधानको अन्य धाराको अधिनमा रही यस संविधानको कुनै धारालाई संशोधन वा खारेज गर्ने विधेयक संघीय संसदको कुनै पनि सदनमा पेश गर्न सकिनेछ। उपधारा २ बमोजिम पेश भएको विधेयक कुनै प्रदेशको सिमाना परिवर्तनका अनुसूची ६ मा उल्लेखित विषयसँग सम्बन्धित भएमा त्यस्तो विधेयक संघीय सदनमा प्रस्तुत भएको तीस दिनभित्र सम्बन्धित सदनको सभामुख वा अध्यक्षले सहमतिको लागि प्रदेश सभामा पठाउनु पर्नेछ।

अर्थात् संविधानको यो प्रावधानले संघीय संसद र प्रदेश सभाको उपस्थिति बेगर प्रदेशको सीमाङ्कनको पुनरावलोकन असम्भव छ। यो अवैधानिक हुन्छ र संवैधानिक जटिलता छन् भन्ने कुरा प्रस्ट छ। अब प्रश्न उठ्छ, के यही अवस्थामा सीमाङ्कन पुनरावलोकन हुन्छ? किमार्थ सम्भव छैन। अब भन्नुहोस् प्रधानमन्त्री प्रचण्ड कुन प्रावधानका आधारमा सीमाङ्कनको विषयलाई संविधान संशोधनसँग जोडेर प्रस्ताव दर्ता गर्दै छिमेकी मित्रराष्ट्र भारतको भ्रमण गर्दै हुनुहुन्छ? संविधानको अनुसूची ६ मा उल्लेखित विषयसँग सम्बन्धित हुन गयो भने त संविधानको धारा ५७ को उपधारा २, धारा १६२ को उपधारा ४, धारा १९७, धारा २३१ को उपधारा ३, धारा २३२ को उपधारा ७, धारा २७४ को उपधारा ४, र धारा २९६ को उपधारा ४ सँग सम्बन्धित प्रदेशहरूको अधिकारको सूची समेतलाई प्रभाव पार्नसक्नेतर्फ समेत ध्यान दिनु मुनासिव देखिन्छ। तसर्थ यो अवस्थामा सीमाङ्कनको पुनरावलोकन सम्भव देखिन्छ। प्रधानमन्त्री प्रचण्ड कुन प्रावधानका आधारमा सीमाङ्कनको विषयलाई संविधान संशोधनसँग जोडेर प्रस्ताव दर्ता गरी भारतको भ्रमण गर्दै हुनुहुन्छ?

अर्कोतर्फ संविधानको भाग ३३ को संक्रमणकालीन व्यवस्थाको धारा २९५ मा संघीय आयोगको गठनको व्यवस्था छ। धारा ५६ को उपधारा ३ बमोजिम प्रदेशको नामकरणको व्यवस्था गरेको छ। धारा ५६ को उपधारा ४ र ५ बमोजिम निर्माण हुने गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष संरक्षित वा स्थापित स्वायत्त क्षेत्रको संख्या र सिमाना निर्धारण गर्नका लागि नेपाल सरकारले एक आयोग गठन गर्ने व्यवस्थाबमोजिम ओली सरकारले गठन गरेको बालानन्द आयोग कार्यरत अवस्थामा छ। त्यस आयोगले स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समितिको कार्यशर्त तथा कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनको अन्तिम चरणमा छ। ओली सरकारले नै स्थानीय निकाय, प्रदेश र संघीय संसदको निर्वाचनको कार्यसूची पास गरिसकेको अवस्था छ। तसर्थ विलम्ब नगरी निर्वाचनमा जाने र स्थानीय, प्रादेशिक तथा संघीय संसदको स्थापना नै हाम्रो आजको मुख्य कार्यसूची बन्नुपर्छ।

रहस्यमय खेलको पटाक्षेप

तथ्यहरू आफै बोल्छन् भारतीय शासक वर्गको छिमेकीहरूलाई राजनीतिक रूपले कमजोर पार्ने, उसको भूमि, अर्थतन्त्र, प्राकृतिक स्रोत साधनमा एकाधिकार कायम गर्नु, उसको आन्तरिक नीति तथा चरित्र नै बनेको छ। सिक्किम र काश्मिरमा राजनीतिक अस्थिरता पैदा गरी भूमि कब्जा गरेको, आर्थिक उपनिवेश बनाएर भुटान र माल्दिभ्समा आफ्नो उपस्थिति जनाएको र अन्य छिमेकी मुलुकमाथि सीमा सुरक्षाको प्रश्न अगाडि सारेर नयाँ जटिलता थप्ने क्रम भारतले रोकेको छैन।

यतिबेला नेपालमा पनि संविधान संशोधनमार्फत आफू अनुकूलको सीमाङ्कन पुनरावलोकन गर्न बाध्य पार्ने परिस्थिति सिर्जना गर्ने, संविधान कार्यान्वयन हुन नदिने, चुनाव हुन नदिनेजस्ता खेलहरू खेल्दै छन्। राजनैतिक तथा वैचारिक हस्तक्षेप गर्ने, आर्थिक तथा प्राकृतिक स्रोतसाधनमाथि हस्तक्षेप गर्ने र सामाजिक तथा सांस्कृतिक हस्तक्षेप गर्ने आदि रवैयाहरू अपनाएको छ। क्रमशः यस्ता रहस्यहरू पटाक्षेप हुँदै जानेछन्।

तथ्यहरू आफै बोल्छन् भारतीय शासक वर्गको छिमेकीहरूलाई राजनीतिक रूपले कमजोर पार्ने र भूमि, अर्थतन्त्र तथा प्राकृतिक स्रोत साधनमा एकाधिकार कायम गर्ने उसको नीति छ।

अन्त्यमा संविधान संशोधनमार्फत सीमाङ्कन पुनरावलोकन प्रायः असम्भव छ। निर्वाचनमार्फत स्थानीय निकाय, प्रादेशिक सभा र संघीय संसदको स्थापना, संविधानको प्रभावकारी कार्यान्वयन, संघीय संसदमार्फत प्रदेशको सीमाङ्कनमाथि छलफल, पुनरावलोकन गर्ने अवस्थामा खुला रहन्छ। मधेसी मोर्चाले यस्ता तथ्यलाई बुझेको छ। तसर्थ उसले मुद्दाहरूलाई समेटेर आन्दोलन सँगसँगै निर्वाचनमा जाने या निर्वाचन हुन नदिने र संविधानको मृत्युवरण गराउने कुनै एक बाटोमा जाने तयारी गर्दैछ। कुन बाटो हिँड्दा सहायता सद्भाव र समर्थन पाउँछ, मोर्चा त्यही बाटोबाट अगाडि बढ्छ। संविधान निर्माणकर्ता दलहरूले निर्वाचनको बाटोबाट अगाडि बढ्नुपर्छ। निर्वाचनको बाटोबाटै दलीय जनमत प्राप्त गरी लोकतान्त्रिक गणतन्त्र संस्थागत गर्न सकिनेछ।

भूकम्पबारे प्रतिवेदन र भक्तपुरको स्मारकबारे पुस्तक सार्वजनिक

भक्तपुर। गत वर्षको वैशाख १२ र त्यसपछि गएका भूकम्प तथा परकम्पनबाट जनजीवनमा पारेका असर र पुनःनिर्माणसम्बन्धी अनुसन्धान प्रतिवेदन तथा प्रा.डा. पुरुषोत्तमलोचन श्रेष्ठरचित पुस्तक 'स्मारक सहर भक्तपुर' नामक कृति सार्वजनिक गरिएको छ।

शुक्रबार आयोजित एक समारोहबीच नेपाल मजदुर किसान पार्टीका अध्यक्ष एवं सांसद नारायणमान बिजुक्छे (रोहित) ले सो पुस्तक सार्वजनिक गर्नुभएको हो। कार्यक्रममा बोल्दै अध्यक्ष रोहितले शासक दलहरूको पक्षपातका कारण सरकारप्रति अविश्वास बढिरहेको विचार व्यक्त गर्नुभयो।

अध्यक्ष रोहितले विदेशीको आडभरोसामा नभई नेपाली जनताकै बलमा पुनःनिर्माण कार्य अगाडि बढाउनुपर्ने आवश्यकता औल्याउनुभयो।

सरकार अझै अनिर्णित अवस्थामा बसिरहेको र भूकम्प पीडित जनताको पीडा तथा भावना बुझ्न सरकार असफल भएको उहाँले बताउनुभयो।

शुक्रबार दरबार स्क्वायरमा आयोजित उक्त

कार्यक्रममा अध्यक्ष रोहितले भन्नुभयो, 'सरकारसँग रकमको अभाव होइन, चिन्तन र आत्मबलको अभाव छ। सरकारले पुनर्निर्माणको लागि आवश्यक ऐन-कानून शीघ्र बनाउनुपर्छ। जनताको धैर्यलाई कमजोरी ठान्नु हुँदैन।'

सरकारले राष्ट्रिय योजना आयोगको औचित्य पुष्टि गर्न सक्नुपर्ने चर्चा गर्दै उहाँले पुनर्निर्माणको निम्ति नेपाली जनशक्तिको परिचालन तथा नेपाली मौलिक प्रविधि, सीप एवं शैलीको संरक्षणमा जोड दिनुपर्ने बताउनुभयो।

भूकम्प लगत्तैको उद्धार कार्यमा सरकारी उदासिनताबारे प्रसङ्ग जोड्दै उहाँले २०४५ सालको भूकम्पमा जनतालाई उत्तेजित पारेजस्तै वैशाखको भूकम्पमा पनि जनताबीच उत्तेजना फैलाउने अनेक प्रयास भए तापनि जनताको सचेतताका कारण अप्रिय घटना नघटेको बताउनुभयो।

प्रा.डा. पुरुषोत्तम लोचन श्रेष्ठले पुनर्निर्माणमा परम्परागत सामग्री, सीप तथा प्रविधिको प्रयोगको महत्त्वमाथि प्रकाश पार्दै हाम्रो मौलिकता हाम्रो परिचय हो भन्नुभयो।

उहाँले ऐतिहासिक सम्पदा एवं कलाकृति पुनःजीवित गर्न सबैको सचेत प्रयास खाँचो रहेको बताउनुभयो।

कार्यक्रमको आयोजक संस्था टेवा र नागरिक समाजको तर्फबाट बोल्दै डा. निर्मला केसीले नेपाली संस्कृति एवं मौलिकता जगेर्ना गर्ने र लैङ्गिक विभेद अन्त्य गर्ने उद्देश्यका साथ कुनै पनि विदेशीसामु हात नफैलाई विगत २१ वर्षेद्वि संस्था क्रियाशील रहेको जानकारी दिनुभयो।

भक्तपुरका प्रमुख प्रहरी उपरिक्षक किरण बज्राचार्यले अनुसन्धान प्रतिवेदन लैङ्गिक हिंसाविरुद्ध जनचेतना फैलाउन सहयोगी सिद्ध हुने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो।

नागरिक आवाजकी अध्यक्ष शोभा बस्नेत, सुसन रिसाल, स्थानीय सहयोगी कविन्द्र धौभडेल र उर्मिला श्रेष्ठले पनि कार्यक्रममा आ-आफ्नो विचार राख्नुभएको थियो।

दुई कृतिको विमोचन अध्यक्ष बिजुक्छेले गर्नुभएको सो कार्यक्रममा नैवारी परम्परागत नृत्य 'माकचा प्याख' र 'धिमाम् बाजा' पनि प्रस्तुत गरिएको थियो।

थ्रेसहोल्ड: निर्दलीय पञ्चायती मानसिकता

काठमाडौं। नेपाल मजदुर किसान पार्टीका सांसद प्रेम सुवालले निर्वाचनमा राजनीतिक दलको लागि १.५ प्रतिशत या तीन प्रतिशत मत प्राप्त गर्नुपर्ने थ्रेसहोल्ड निर्दलीय निरंकुश पञ्चायती मानसिकता भएको उल्लेख गर्दै दर्शन र विचारको आधारमा स्थापना र सञ्चालन भएका राजनीतिक दलको गतिविधि रोक्ने र मान्यता नदिने गरी थ्रेसहोल्ड राख्नु निर्दलीय प्रजातन्त्र र लोकतन्त्रविरोधी विचार हुने बताउनुभयो।

संसदको राज्य व्यवस्था समितिका सांसदहरूको निर्वाचन आयोगमा पदाधिकारीहरूसँग प्रदेशसभा र प्रतिनिधिसभाको निर्वाचन विधेयक मस्यौदाबारे छलफलमा विचार राख्दै उहाँले राजनीतिक दलले राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय विषयमा दृष्टिकोण सार्वजनिक गर्नुपर्ने औल्याउँदै मतको आधारमा राज्य कोष राजनीतिक दललाई वितरण गर्नु राजनीतिक इमानदारिता नहुने

उल्लेख गर्नुभयो। सांसद सुवालले निर्वाचनमा जातीय, क्षेत्रीय प्रतिनिधित्वभन्दा वर्गीय प्रतिनिधित्व गराउने कानून आवश्यक भएको उल्लेख गर्दै शोषकहरू उम्मेदवार हुन अयोग्य बनाउने कानुनी बन्दोबस्त गर्नुपर्ने विचार राख्नुभयो।

निर्वाचन आचारसंहिता उल्लंघन गरी विकास निर्माण, जागीर, ठेक्कापट्टाको भूटा आश्वासन दिने, भोजभतेर र नोटको बिट्टा बाँड्ने, चुनाव चिन्ह अकित टोपी, ज्याकेट, कि-रिड बाँड्नेहरूलाई कुनै कारबाही नभएको उल्लेख गर्दै सांसद सुवालले निर्वाचन प्रतिबद्धताअनुसार सरकारमा गएर काम नगर्ने पार्टीहरूलाई अर्को पटकको चुनावमा अयोग्य बनाउने कानुनी प्रावधान राख्नुपर्ने आवश्यकता औल्याउनुभयो।

सांसद सुवालले २०७२ माघ ९ गते जनसंख्याअनुसार निर्वाचन क्षेत्र निर्धारण गर्ने गरी संविधान संशोधन गरिएको

नेपालको हितमा नभएको हुँदा पार्टीले विपक्षमा मत दिएको उल्लेख गर्दै तराई एक वा दुई प्रदेश बनाउने र जनसंख्याअनुसार निर्वाचन क्षेत्र निर्धारण गर्ने प्रस्ताव नेपाली जनताका नभएको र भारतीय एकाधिकार पुँजी र विस्तारवादको भएको विचार राख्नुभयो। उहाँले स्थानीय निकायको निर्वाचन मिति अविलम्ब निर्धारण गर्ने पनि छलफलको विषय बन्नुपर्ने उल्लेख गर्नुभयो।

सांसदहरू युवराज ज्ञवाली, धर्मेन्द्रकुमार साह, यज्ञराज सुनुवार, सञ्जय गौतम, जिक्रम थापा, सन्त दराई, मोहन टुडु, महेन्द्रबहादुर शाही, गोपालमान श्रेष्ठलगायतले बोल्नुभएको छलफलमा आयोगका प्रमुख आयुक्त आर्थीप्रसाद यावदले आयोग तीनवटै तहको चुनाव गराउन तयार भएको उल्लेख गर्नुभयो।

समितिका सभापति दिलबहादुर घर्तीले संविधानमै स्थानीय, प्रदेश र प्रतिनिधिसभाको चुनाव मिति उल्लेख गर्नुपर्ने विचार राख्नुभयो।

“फास्ट ट्र्याक” मार्फत भारतले ११ खर्ब रुपैयाँ कुम्ल्याउँदै

काठमाडौँ । उपप्रधानमन्त्री तथा गृहमन्त्री विमलेन्द्र निधिले शुक्रबार संसदको श्रम तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध समितिको बैठकमा सांसदहरूका प्रश्नको जवाफ दिँदा आक्रोशित मुद्रामा भने-काठमाडौँ-तराई द्रुतमार्ग बूट मोडेलअन्तर्गत नै बनाउनुपर्छ र भारतीय कम्पनीलाई नै दिनुपर्छ ।

यसअघि केपी ओली नेतृत्वको सरकारले नेपालको खर्चमै बनाउने भनी बजेट छुट्याएको द्रुतमार्ग नेपाली लगानीमा बनाउन नसकिने तर्क गर्दै निधिले आफूले भौतिक योजना मन्त्री हुँदा भारतीय निर्माण कम्पनी आइएल एण्ड एफएसलाई ठेक्का दिन तयार पारेको द्रुत मार्ग बनाउनै नदिने षड्यन्त्र भएको आरोप लगाए ।

के हो द्रुत मार्ग ?

नेपालको राजधानी काठमाडौँ र तराईलाई जोड्ने ७४ किलोमिटर द्रुत मार्गको अध्ययन १३ वर्षअघि एसियाली विकास बैंकले सम्भाव्यता अध्ययन गरेको थियो । सो अध्ययनको क्रममा ७५ अर्ब रुपैयाँमा काठमाडौँ तराई द्रुतमार्ग बन्ने मूल्याङ्कन भएको थियो । त्यसपछि बढेको महँगीलाई जोडेर १ खर्ब रुपैयाँ लागत लाग्ने अनुमान भएको द्रुत मार्गको ट्याक खोल्ने काम ०६६ सालमा माधव नेपाल प्रधानमन्त्री हुँदा नेपाली सेनालाई जिम्मा दिइएको थियो । नेपाली सेनाले ९६ करोड रुपैयाँमा ट्याक खोल्ने काम पनि सम्पन्न गरिसकेको छ र आवश्यक परे सो मार्ग बनाउन नेपाली सेना नै सक्षम रहेको पनि उसले जनाएको थियो । द्रुतमार्गमा ४ लेनको हुने, तीन ठाउँमा भूमिगत मार्ग हुने र ६१ वटा पुल हुने डिजाइन तयार भएको थियो ।

यसरी सेनाले ट्याक खोलेको द्रुतमार्ग निर्माण गर्न सुशील कोइराला नेतृत्वको सरकारका समयमा भौतिक योजना मन्त्री रहेका विमलेन्द्र निधिले बूट (बनाउने, स्वामित्व लिने, सञ्चालन गर्ने र हस्तान्तरण गर्ने) मोडेलबाट निर्माण गर्ने नीतिगत निर्णय गर्दै भारतीय कम्पनी आयडल एण्ड एफएसलाई १ खर्ब १२ अर्ब रुपैयाँमा ठेक्का दिने निर्णय गरे । बूट मोडेलको अर्थ हुन्छ बनाउने कम्पनीले सम्बन्धित देशसँग अनुदान रकम लिएर बनाउँछ, त्यसको स्वामित्व २५ वर्षसम्म कम्पनीकै हुन्छ र सोही कम्पनीले चलाउँछ । त्यसको सञ्चालन गर्दा नोक्सान भए सम्बन्धित राज्यले नै कम्पनीलाई क्षतिपूर्ति तिर्नुपर्छ । २५ वर्षपछि द्रुतमार्ग नेपाल सरकारलाई हस्तान्तरण गर्ने निधिले कम्पनीसँग गरेको सम्झौतामा उल्लेख छ ।

निधिले बूट मोडेलबाट द्रुतमार्ग भारतीय कम्पनीलाई ठेक्का दिने निर्णय गरेपछि त्यसको सर्वत्र विरोध भयो । संसदको विकास समिति र आर्थिक समितिले देशलाई नोक्सान हुने गरी भारतीय कम्पनीलाई दिन नहुने निर्देशन दिए । तत्कालीन मन्त्रिपरिषद्को बैठकमा एमालेका मन्त्रीहरू र भौतिक याजना मन्त्री निधिको

चर्काचर्की पयो । प्रमुख सत्ता साभेदार दल एमालेको विरोधपछि तत्कालीन प्रधानमन्त्री सुशील कोइरालाले निधिको मागअनुरूप भारतीय कम्पनीलाई द्रुतमार्ग बनाउन दिने निर्णय गर्न सकेनन् र त्यतिकै थाती रहन पुग्यो । भारतीय कम्पनीलाई ठेक्का दिन नहुने र आफ्नै खर्चमा बनाउनुपर्ने माग गर्दैपछि सर्वोच्च अदालतमा रिट समेत दायर भयो ।

यही परिस्थितिबीच केपी शर्मा ओली नेतृत्वको सरकार आयो । ओली सरकारले द्रुतमार्ग स्वदेशी लगानीमा निर्माण गर्ने निर्णय मन्त्रिपरिषद् बैठकबाट गयो र आर्थिक वर्ष ०७३/०७४को बजेटमा सुरुमा काम थाल्न भन्दै १० अर्ब छुट्यायो । ओली सरकारले प्रत्येक वर्ष २० अर्बका दरले बजेट छुट्याएर ५ वर्षभित्रमा नेपाली लगानीमा निर्माण सक्ने योजना ल्यायो । ओली सरकारको निर्णयविरुद्ध कांग्रेस सभापति शेरबहादुर देउवा र नेता विमलेन्द्र निधिले संसदमा कडा विरोध जनाए । उनीहरूले मित्रराष्ट्रहरूसँगको विश्वसनीयता समाप्त हुनेगरी सरकार अघि बढेको भन्दै स्वदेशी लगानीमा द्रुतमार्ग बनाउने निर्णयको विरोध गरे।

किन विरोध गरे देउवा र निधिले ?

ग्लोवल टेण्डरमार्फत द्रुत मार्ग बनाउन आहवान गर्ने मन्त्री निधि थिए । उनले गरेको ग्लोवल टेण्डरमा ४ वटा कम्पनीले निवेदन दिएका थिए । काँग्रेस सभापति शेरबहादुर देउवाका साला प्रमोद राणा नेपाली एजेन्ट भएको आइएल एण्ड एफएस कम्पनीलाई ठेक्का दिने निर्णय निधिले गराए । स्वदेशी निर्माण व्यवसायीलाई नै परिचालन गरी निर्माण गर्ने आधार हुँदाहुँदै एडएल एण्ड एफएसका नेपाली एजेन्ट प्रमोद राणामार्फत अबौँ रुपैयाँ कमिसन आउने भएपछि सो कम्पनीलाई नै ठेक्का दिने निर्णय निधिले गरेका थिए । सरकार परिवर्तन भएपछि पनि निधि कुनै पनि हालतमा भारतलाई दिनुपर्ने कसरतमा थिए । उनको योजनामा अवरोध हुने भएपछि नै उनी ओली सरकार ढाल्ने काममा भारततिर सक्रिय भएका थिए ।

भारतीय कम्पनीलाई ११ खर्ब

द्रुतमार्ग बनाउन सरकारले भारतीय कम्पनीलाई ऋण र अनुदान दिने निधिले सम्झौता गरेको बूट मोडेलमा व्यवस्था गरिएको छ । आइएल एण्ड एफएस कम्पनीसँग भएको सम्झौतामा द्रुतमार्ग बनाउन १ खर्ब १२ अर्ब खर्च लाग्ने उल्लेख गरिएको छ । त्यसमा नेपाल सरकारले कम्पनीलाई ९० अर्ब रुपैयाँ अनुदान र ऋण दिने व्यवस्था छ । नेपाल सरकारले नै ९० अर्ब अनुदान द्रुतमार्ग बनाउन भारतीय कम्पनीलाई दिएपछि लगानीकर्ता त्यो कम्पनी कसरी भयो ?

आइएल एण्ड एफएस कम्पनीसँग १ खर्ब १२ अर्बको सम्झौता भए पनि द्रुतमार्ग बनाउन एडीबीको अध्ययनले ९६ अर्ब

लाग्ने अनुमान गरेको छ । तर, निधिले सम्झौता गरेको बूट मोडेलअनुसार नेपाल सरकारले आइएल एण्ड एफएस कम्पनीलाई द्रुतमार्ग बनाउन ७५ अर्ब सहूलित ऋण र १५ अर्ब रुपैयाँ तिर्न नपर्ने गरी अनुदान दिने उल्लेख छ । नेपाल सरकारले नै ९० अर्ब भारतीय कम्पनीलाई दिएर सो कम्पनीले बनाउने द्रुतमार्गमा उसले निर्धारण गरेको रेटमा भनेजति गाडी नगुडे वार्षिक १५ अर्ब रुपैयाँ वर्षैपिच्छै नेपाल सरकारले सो कम्पनीलाई क्षतिपूर्ति तिर्नुपर्ने सम्झौतामा उल्लेख छ ।

५ वर्षमा द्रुतमार्ग तयार भएपछि २५ वर्षसम्म सो मार्ग सञ्चालन गर्ने र त्यसबाट आएको नाफा आइएल एण्ड एफएस कम्पनीकै हुन्छ । तर, सो कम्पनीले निर्धारण गरेको सडक महसुल दरअनुसार रकम नउठे र दैनिक २५ हजार वटा गाडी नगुडे वार्षिक १५ अर्ब क्षतिपूर्ति सो कम्पनीलाई नेपाल सरकारले तिर्नुपर्नेछ । निधि र आइएल एण्ड एफएस कम्पनीबीच भएको सम्झौताअनुसार द्रुतमार्ग प्रयोग गर्ने एउटा मोटरसाइकलले ६ सय ६९, कारले १ हजार ५ सय ५८, बसले ३ हजार १ सय र ट्रकले ६ हजार ७ सय रुपैयाँ सडक ट्याक्स भारतीय कम्पनीलाई तिर्नुपर्नेछ ।

निर्धारण गरिएको चर्को रेट तिरेर सवारी साधन चल्ने सम्भावना निकै कम हुने देखिन्छ । मोटरसाइकलले डेढ लिटर र कारले ३ लिटर तेल बचाउन द्रुतमार्ग प्रयोग गर्ने सम्भावना निकै कम हुन्छ । यसरी भारतीय कम्पनीको लक्ष्यअनुसार सडक महसुल उठ्न दैनिक २५ हजार गाडी गुड्नुपर्छ, जबकि थानकोटबाट अहिले दैनिक बढीमा ४ हजार ७ सय गाडीमात्र गुडेको तथ्याङ्क छ । यो तथ्याङ्कअनुसार पनि द्रुतमार्गमा भारतीय कम्पनीले भनेअनुसार सडक महसुल उठ्न सक्दैन । यो अवस्थाले सरकारले वार्षिक १५ अर्ब क्षतिपूर्ति तिर्नुपर्छ । सरकारले वार्षिक २० अर्ब रुपैयाँ लगानी गरेर आफैले बनाउन नसक्ने तर, आफैले एकमुष्ट ९० अर्ब रुपैयाँ अनुदान भारतीय कम्पनीलाई दिएर घाटा भए वार्षिक १५ अर्ब रुपैयाँ क्षतिपूर्तिसमेत दिनसक्ने निधिको कस्तो हिसाव हो ? निधिले जारी गरेको टेन्डर सूचनाअघि ठेक्का लिने कम्पनीले नै अध्ययन डिजाइन गरी ठेक्का लिनुपर्ने व्यवस्था थियो । तर, त्यो विपरित निधिको अगुवाइमा सरकारले नै ब्याज तिरेर ७५ अर्ब रकम भारतीय कम्पनी आइएल एण्ड एफएसलाई दिने र सरकारको तर्फबाट १५ अर्ब रुपैयाँ अनुदान दिन निर्णय गरेको थियो ।

यो तथ्यले भारतीय कम्पनीको फाइदाका लागि देशको अबौँ रुपैयाँ ढुबाउने काममा निधि सक्रिय रहेको पुष्टि हुन्छ । द्रुतमार्ग निर्माणका लागि भारतीय कम्पनीलाई पहिल्यै ९० अर्ब र वार्षिक १५ अर्ब क्षतिपूर्तिकको हिसाव गर्दा देशले २५ वर्षसम्म ११ खर्ब नोक्सान व्यहोर्नुपर्ने हिसाब देखिन्छ ।

लागतमा पनि कमिसन

निर्माण व्यवसायीहरूका अनुसार अहिले सम्मको निर्माणसम्बन्धी लागतअनुसार ७४ किलोमिटर सडक २ अर्ब २४ करोड रुपैयाँमा बन्दै आएको देखिन्छ । त्यसरी हेर्दा द्रुतमार्गको ७४ किलोमिटर सडक २ अर्ब २४ करोडमा बन्नुपर्ने हो । मार्गमा तीन ठाउँमा सुरुड र ६१ वटा पुल बनाउनुपर्ने भएकाले लागत बढी हुने अनुमान स्वतः गर्न सकिन्छ । अहिलेसम्म प्रतिमिटर ५ लाख रुपैयाँ लागतमा पुल निर्माण गरेको उदाहरण भेटिन्छ । यसरी सबै तवरले खुकुलो हिसाव गर्दा पनि यो द्रुतमार्ग बनाउन ६० अर्बभन्दा बढी रकम लाग्दैन । तर, भारतीय कम्पनीलाई १ खर्ब १२ अर्बमा दिन खोजिनुका पछाडि कमिसन नै कारण देखिन्छ । ६० अर्बमा द्रुतमार्ग बन्यो भने सरकारले दिने ९० अर्बको अनुदानबाटै ३० अर्ब उभ्रिन्छ । सो ३० अर्ब रुपैयाँ कम्पनीका नेपाली एजेन्ट तथा देउवाका साला प्रमोद राणामार्फत देउवा र निधिले पाउनेछन् । द्रुतमार्ग निर्माणपछि सडक शुल्क नपुग भएपछि कम्पनीलाई नेपाल सरकारले वार्षिक बुझाउने १५ अर्ब सिधै भारतीय कम्पनीले लैजान्छ । ९० अर्ब सरकारले नै कम्पनीलाई दिएर र क्षतिपूर्ति वापत वार्षिक १५ अर्ब भारतीय कम्पनीलाई तिरेर द्रुतमार्ग बनाउने योभन्दा ठूलो राष्ट्रघात के हुन सक्छ ?

सस्तो हुने बाटो छोडियो

वार्षिक १५ अर्ब खर्च गर्ने हो भने कुनै विदेशी कम्पनीलाई त्यत्रो जोखिम हुने गरी ठेक्का दिनुपर्दैन । त्यसमाथि ओली सरकारले यस वर्ष बजेटमै १० अर्ब रुपैयाँ काम सुरु गर्न छुट्याएको छ । अर्को वर्षदेखि वार्षिक २० अर्ब छुट्याउने बजेट भाषणमा

उल्लेख छ । द्रुतमार्ग नेपाली निर्माण व्यवसायीलाई परिचालन गरी ५ वर्षमा निर्माण सकिने विज्ञहरूको अर्को अध्ययन रिपोर्टमा उल्लेख छ । तर, यहाँ त सरकारले आफ्नै रकम भारतीय कम्पनीलाई दिएर उसले बनाउने र २५ वर्षसम्म उसैले सञ्चालन गर्दा उसैको दररेटमा सडक महसुल उठ्न नसके वार्षिक १५ अर्ब राज्यको ढुकुटीबाट क्षतिपूर्ति तिर्ने कुरा अघि सारेको छ । उपप्रधानमन्त्री निधिले शुक्रबारको संसदीय समितिको बैठकमा उनले सम्झौता गरेको बूट मोडेल अस्वीकार गर्नेलाई विकासविरोधीको आरोप समेत लगाए । निधिले दिएको ठेक्काको मोडेलअनुसार लगानी भारतीय कम्पनीले केही गर्नुपर्दैन । उसले नाफामात्रै लिने हो, लगानी सबै नेपाल सरकारकै हुने हो ।

सेनाले ८६ करोडमा ट्याक खन्यो

माधव नेपाल प्रधानमन्त्री हुँदा द्रुतमार्गको ट्याक खोल्ने काम नेपाली सेनालाई दिने निर्णय भएको थियो । सोहीअनुरूप नेपाली सेनाले ट्याक खोल्ने काम सकेको छ । ट्याक खोल्न ९६ करोड रुपैयाँ खर्च भइसकेको छ । ओली नेतृत्वको सरकारले पहिलो वर्ष काम सुरु गर्न भनी १० अर्ब बजेट छुट्यायो र प्रत्येक वर्ष २० अर्ब बजेट छुट्याएर ५ वर्षमा निर्माण सक्ने योजना ल्यायो । पुल लगायत संरचना निर्माण गर्दा बढ्ने लागतमा वैदेशिक सहयता लिन सकिने नीति ओली सरकारले ल्यायो । द्रुत मार्गको ट्याक खोल्ने नेपाली सेनाले पूरै द्रुतमार्ग आफै बनाउन पनि सक्षम भएको जनाएको छ । कम लागतमै निर्माण हुने र निर्माणपछि विदेशी कम्पनीको सर्त अनुसार वार्षिक १५ अर्ब क्षतिपूर्ति पनि तिर्नु नपर्ने विकल्प हुँदाहुँदै किन खोजिँदै छ

विदेशी कम्पनी ? त्यसमा पनि किन भारतीय कम्पनी नै चाहिने ?

विश्वकै महँगो सवारी

निधिले गरेको सम्झौतामा सबैभन्दा घातक त के छ भने द्रुतमार्ग बनिसकेपछि सडक प्रयोगकर्ताले भारतीय कम्पनीलाई २५ वर्षसम्म महँगो कर तिर्नुपर्छ । प्रतिकिलोमिटर २० रुपैयाँ पर्न आउने उक्त रकम अहिलेको सार्वजनिक सवारीको भन्दा कैयौँ गुणा महँगो हो । निधिले गरेको सम्झौताअनुसार द्रुतमार्ग प्रयोग गर्ने एउटा मोटरसाइकलले ६ सय ६९, कारले १ हजार ५ सय ५८, बसले ३ हजार १ सय र ट्रकले ६ हजार ७ सय रुपैयाँ ट्याक्स भारतीय कम्पनीलाई तिर्नुपर्छ । यो विश्वकै सबैभन्दा महँगो यात्रामा पर्छ । निधिले ल्याएको प्रस्तावमा अर्को गम्भीर पक्ष के छ भने यो महँगो दरले कर उठाउँदा पनि उसको नाफा नपुगे सरकारले आफ्नो ढुकुटीबाट वार्षिक १५ अर्ब क्षतिपूर्ति भारतीय कम्पनीलाई तिर्नुपर्छ ।

भारतीय चाल

तत्कालीन राजा महेन्द्रले कोदारी राजमार्ग बनाउँदा भारतले विरोध गरेको थियो । हुलाकी राजमार्ग ठेक्का लिएर भारतले १७ वर्षसम्म बनाएन । यस वर्ष ओली सरकारले हुलाकी राजमार्ग आफ्नै खर्चले बनाउने भनेर बजेट छुट्यायो । बीपी कोइरालाले शिलान्यास गरेको बनेपा बर्दिवास (बीपी राजमार्ग) दुई लेनको बनाउन भारतले नै दिएन । सप्तकोसी बाँध बनाउँदाको मुआब्जा ५० वर्ष बितिसक्दासम्म पनि भारतले त्यहाँका स्थानीयलाई दिएको छैन । ८० प्रतिशतभन्दा बढी विद्युत् आयोजनाका लाइसेन्स भारतीय कम्पनीले ओगटेका छन् । ती आयोजनाहरू न नेपाललाई बनाउन दिन्छ न आफू बनाउँछ ।

श्री कुशवेश्वर महादेव विकास समाजको विज्ञप्ति

कीर्तिपुर नगरपालिका क्षेत्रभित्र निस्कने साप्ताहिक पत्रिका ‘कीर्तिपुर सन्देश’ को २०७३ भाद्र १५ गते बुधबार प्रकाशित समाचारप्रति समाजको गम्भीर ध्यानआकर्षित भएको छ ।

समाचारमा यस समाजप्रति कपोकल्पित भ्रामक र पूर्वाग्रही रुपमा धार्मिक कार्य र आस्थामाथि आघात पुर्‍याएको छ । यस समाज २०७० सालमा जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय काठमाडौँ र समाज कल्याण परिषद्को कार्यालय काठमाडौँमा विधिवत रुपमा दर्ता भई कीर्तिपुर नगरपालिका वडा नं.३ ट्याङ्गलाफाँटस्थित श्री कुशवेश्वर महादेव मन्दिर र मन्दिर परिसर क्षेत्रको संरक्षण र विकासको लागि काम गर्दै आईरहेको कुरा सम्पूर्ण श्रद्धालु भक्तजन तथा विवेकशील नगरवासीहरूमा जानकारी गराउँदछौ । यस समाजबाट मन्दिर परिसरमा निम्ति रुपमा सरसफाई तथा पूजापाठहरू गर्दै आइरहेका छौ । मन्दिरमा रंगरोगन, फलामे बार राख्ने काम भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त हुँदा मन्दिरका पिलरहरूमा रेट्रोफिटिङ्ग गरी प्लाष्टर गर्ने काम, ढुङ्गाको पर्खाल बनाउने जस्ता धेरै कामहरू सहरी विकास कार्यालय, काठमाडौँ निर्वाचन क्षेत्र नं. १० का सांसद राजनकुमार केसीको पहलबाट जिल्ला विकास समितिको कार्यालयबाट प्राप्त अनुदान, कार्यालयको विभिन्न आर्थिक वर्षको बजेट तथा भक्तजनहरूले दिएका चन्दा, मन्दिरमा चढाइएका भेटी रकमबाट विकास तथा संरक्षणका कामहरू गर्दै आएको कुरा सबैमा जानकारी गराउँदछौ । यस समाजबाट निर्मित तीन तलाको पक्की

भवन २०७२ सालमो महाभूकम्पले पूर्ण रुपमा क्षतिग्रस्त भएको थियो । सो भवनको भग्नावशेषहरू हटाउने कार्य समेत भैसकेको सबैमा बिदितै रहेको छ । साथै सोही ठाउँमा भवन पुनःनिर्माण तथा अन्य कार्यहरू छिट्टै थालिने योजना समेत रहेको छ ।

समाजबाट हिन्दुहरूको आराध्य देव श्री कुशवेश्वर महादेवको विशेष पूजा हुने श्रावण महिना, माघ महिना तथा तीज पर्व र महाशिवरात्री जस्ता पर्वहरूमा विशेष कार्यक्रमहरू समेत गर्दै आइरहेको कुरा सम्पूर्ण कीर्तिपुर नगरवासी तथा दर्शनार्थी भक्तजनहरूबाट लुकेको छैन ।

यसरी घाम जतिकै छुर्लङ्ग रहेका कुराहरूलाई धाकछोप गरी अहिले कीर्तिपुर नगरपालिका वडा नं. १८ इटागोल निवासी रमेशकुमार मर्हजनको संयोजकत्वमा श्री कुशवेश्वर महादेव संरक्षण समाज गठन भएकोमा विगतदेखि क्रियाशील श्री कुशवेश्वर महादेव विकास समाज घोर आपत्ति र निन्दा व्यक्त गर्दछ । धार्मिक आस्था र विकासका कार्यहरू विथोलिने त्यस्ता कार्य रोक्न आग्रह गर्दछौ । यसको लागि श्री कुशवेश्वर महादेव विकास समाज श्रद्धालु भक्तजन तथा न्यायप्रेमी विवेकशील कीर्तिपुर नगरवासीहरूमा सदा भै साथ र सहयोगको समेत अपेक्षा गर्दछौ ।

(श्री कुशवेश्वर महादेव विकास समाज भाद्र १५ गते समाजका अध्यक्ष रामबहादुर मर्हजनको हस्ताक्षरमा जारी विज्ञप्ति)

थुक्तो फेरि निल्यो

नगां नाच्नेको हजार दाऊ न लाज छु न त शर्म नै । केपी ओली सरकारको नेतृत्वमा माओवादी गठबन्धन रहेको बेला देशमा नाकाबन्दी थियो ।

नाकाबन्दीको विरोधमा सडक र संसदमा नेमकिपाले ठूलो संघर्ष गरियो ।

संसदमा लगाएको नारा र राजदूतावासमा पटकपटकको विरोधले मोदीलाई टाउको दुखेको र परराष्ट्रमन्त्री नेपालका लागि हामी विरुद्ध यस्तो भद्रगोल बनाएको भनेर चेतावनी समेत खाएको थियो । जनदवाव बढेपछि नाकाबन्दी फिर्ता गरेको घटना ताजै छन् ।

नाकाबन्दीलाई मलजल गर्ने भारतीय राजदूत रणजित रेलाई फिर्ता गर आवाजसँगै भारतमा

नेपालको राजदूतले नाकाबन्दीमा कुटनीतिक भूमिका नखेलेको भन्दै एमाले माओवादी गठबन्धन सरकारले फिर्ता बोलाएको थियो ।

अहिले प्रचण्ड नेकाको गठबन्धन सरकारले भारतमा त्यही राजदूत दिप कुमार उपाध्यायलाई राजदूतको रूपमा पठाउने निर्णय गरे ।

आफैले थुकेको थुक फेरि कसरी निल्न सक्थ्यो सिंहदरवार बालुवाटारको मनपरी पेरिसडाँडा र सानेपा दरवार त्वाँ परेछ ।

एउटै लक्ष्य एउटै सार

मानव बेचबिखनको अन्त्य

हाम्रो साभामा सरोकार

नेपाल सरकार

सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय

सूचना विभाग

सम्मानना.....

सदस्य एवं काठमाडौँ जिल्ला समितिका अध्यक्ष नारायण महर्जनले शासक दलबीचको भागवण्डा र सत्ताको होडबाजीका कारण आमजनतामा राजनीतिप्रति बढेको वितृष्णालाई चिरेर गेहेन्द्रबहादुर श्रेष्ठले राजनीतिलाई जनताको सेवा गर्ने बाटोको रूपमा लागिपर्नुभएको बताउनुभयो ।

‘कामरेड गेहेन्द्रले वामपन्थी र दक्षिणपन्थी अवसरवादविरुद्ध गर्नुभएको संघर्षलाई आत्मसात गर्दै सिन्धुपाल्चोकमा समाजवादको भण्डा अझ माथि लग्न सक्रिय बन्न अपरिहार्य छ ।’, उहाँले भन्नुभयो ।

नेमकिपाका अर्का केन्द्रीय सदस्य एवं काभ्रे जिल्ला समितिका अध्यक्ष कृष्णकुमार वैद्यले आफ्नो व्यक्तिगत स्वार्थलाई भन्दा जनताको हितलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी अहोरात्र खट्नु नै गेहेन्द्रबहादुर श्रेष्ठबाट सिक्नुपर्ने पाठ भएको बताउनुभयो ।

नेमकिपाका केन्द्रीय सदस्य रवीन्द्र ज्याखले समाजवादी गणतन्त्र प्रचार अभियानको क्रममा गेहेन्द्र श्रेष्ठले जनताको दुःख सुखका गीत र कविता आफै रचेर सुनाउने गर्नुभएको स्मरण सुनाउनुभयो ।

सिन्धुपाल्चोकका पूर्व सांसद कृष्णराज श्रेष्ठले पार्टीको केन्द्रीय सदस्य वा मन्त्री बनेर जनता र देशको के के लुट्न सकिन्छ भनी पार्टीका कार्यकर्ताहरू लागि रहेको समयमा गेहेन्द्रबहादुर

श्रेष्ठले इमान र सिद्धान्तको राजनीति कहिल्यै नत्याग्नुभएको बताउनुभयो ।

नेपाल क्रान्तिकारी शिक्षक संघका केन्द्रीय सह-सचिव नारायणबहादुर दुवालले सिन्धुपाल्चोकमा नेमकिपाका केही कार्यकर्ताहरूले पैसा र स्वार्थका कारण पार्टी त्यागे पनि जीवनको अन्तिम समयसम्म गेहेन्द्र श्रेष्ठले पार्टीको सिद्धान्तलाई इमानदारीका साथ अँगाल्नुभएको बताउनुभयो ।

नेपाल क्रान्तिकारी युवा संघका पूर्व केन्द्रीय सदस्य धनबहादुर तामाङले गेहेन्द्र श्रेष्ठ आफ्नो व्यक्तिगत काम छोडेर पनि जनताको सेवामा लाग्न सक्ने प्रेरणादायी व्यक्तित्व भएको बताउनुभयो ।

नेमकिपा सिन्धुपाल्चोक जिल्ला समितिका सदस्य मेवाङ शेर्पाले गेहेन्द्र श्रेष्ठ जिविसबाट आउने थोरै बजेट पनि कसरी जनताको दीर्घकालीन हितमा प्रयोग गर्न सकिन्छ भनी चासो राख्ने कार्यकर्ता भएको बताउनुभयो । उहाँले नेमकिपाको भागमा परेको बजेटबाट फुल्लिझुल्लिमा बनाएको फुटबल चौरमा गएको भूकम्पको समयमा घाइतेहरूलाई उदार गर्न निकै उपयोगी भएको बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा नेकपा (एमाले) का यज्ञप्रसाद सापकोटा, नेकपा माओवादी क्रान्तिकारीका नेत्र दंगाल, स्थानीय शान्ति समितिका संयोजक अमानसि तामाङ, जिविस सिन्धुपाल्चोकका प्रतिनिधि लोकबहादुर भण्डारी, गेहेन्द्रबहादुर श्रेष्ठका पुत्र सुमन श्रेष्ठलगायतले गेहेन्द्रबहादुर

श्रेष्ठको व्यक्तित्वबारे बोल्नुभएको थियो ।

नेमकिपा सिन्धुपाल्चोकका उपाध्यक्ष श्यामलाल शाक्यको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा सचिव गंगाबहादुर श्रेष्ठ र मीना मास्केले पनि बोल्नुभएको थियो ।

नेमकिपा सिन्धुपाल्चोकका अध्यक्ष गेहेन्द्रबहादुर श्रेष्ठको गएको जेठ २ गते क्यान्सर रोगका कारण निधन भएको थियो ।

नेपाली औषधी.....

जीवनजल, सलाइन पानीलगायत अत्यावश्यक औषधी उत्पादन गरेर आफ्नो राम्रै परिचय दिइसकेको तर हाल आएर केवल ग्लिसिरिन र डिस्टिल वाटर उत्पादनमा सीमित भइरहेको कर्मचारीहरू बताउँछन् ।

उद्योग सञ्चालन समितिका अध्यक्ष चन्दनकृष्ण श्रेष्ठ यो स्थिति आउनुमा माफियाहरूको चलखेल, कमिसन र घोटाला प्रमुख कारण बताउँछन् । श्रेष्ठ भन्छन्, ‘देशको लागि औषधी अत्यावश्यक वस्तु हो । सरकारको इच्छाशक्ति भएमा उद्योग सञ्चालन गरी राज्यलाई ठूलो उपलब्धि दिन सकिने छ ।’

एक कर्मचारी भन्छन्, ‘यो उद्योगले सिटामोल उत्पादन गर्दासम्म एक चक्कीको पचास पैसा थियो तर बन्द हुने बित्तिकै एक रुपैयाँ भयो । औषधीका माफियाहरूको चङ्गुलमा परेर यो उद्योग बन्द गराउन खोजिएको हो ।’

उद्योगमा विज्ञहरूसहित ९६ कर्मचारी-मजदुर कार्यरत छन् भने ४२ रोपनी जग्गासहित पर्याप्त भौतिक तथा प्राविधिक सुविधा विद्यमान छ । सरकारको यथोचित ध्यान बेलैमा पुग्नुपर्ने कर्मचारीहरू बताउँछन् ।

जनसेवा.....

भएको कार्यक्रममा जनसेवा उच्च मावि व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष खगेन्द्र राई, जनाधार सामुदायिक क्याम्पसका व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष माधवलाल महर्जन, संघका सचिव राजेन महर्जनले पनि बोल्नुभएको थियो ।

कीर्तिपुर माविको सामाजिक परीक्षण

कीर्तिपुर माविका सामाजिक परीक्षण बैठक भाद्र १७ गते शुक्रबार कीर्तिपुर माविमा भयो ।

कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि प्रा.डा. रामकृष्ण महर्जनले सामाजिक परीक्षण पद्धतिले विद्यालयको विश्वास समाजप्रति जिम्मेवार हुने भएकोले अनिवार्य छ भन्नुभयो । विद्यालयको पारदर्शिता र इमानदारी भएको प्रमाण हो सामाजिक परीक्षण ।

कार्यक्रममा विद्यालयको भौतिक अवस्था र सामाजिक गतिविधिबारे पवनाकुमारी सुवेदीले र लेखा बारे सहायक लेखापाल सृजना महर्जनले पेश गर्नुभएको थियो ।

कीर्तिपुर मावि शिक्षक अभिभावक संघका अध्यक्ष सीता घिमिरे दाहालको सभापतित्वमा भएको थियो ।

कीर्तिपुर नगरपालिकाको २४ औं विशेष नगर परिषद्बाट पारित निर्णय

कीर्तिपुर नगरपालिका आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ को लागि २४ औं विशेष नगर परिषद्बाट साउन ३२ गते पारित निर्णयहरू सर्वसाधारणको जानकारीको लागि यहाँ प्रस्तुत छ । -सं

निर्णय नं. १: यस कीर्तिपुर नगरपालिकाको आगामी आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ को लागि प्रस्ताव गरिएको (संशोधन सहित) रु. ४४,९६,४७,२००।०० (अक्षरूपी: चवालीस करोड छयानब्बे लाख सठ्चालिस हजार दुई सय रुपैयाँ मात्र) को अनुमानित आय-व्यय (बजेट), वार्षिक योजना तथा कार्यक्रम पारित गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. २: यस कीर्तिपुर नगरपालिकाको गत आ.व. २०७२/०७३ को यथार्थ आय-व्यय विवरण अनुमोदन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ३: नगरपालिका क्षेत्रभित्र परम्परागत डाँछी ईट्टा, सँझ्या, तिकीझ्या राखी निर्माण भैरहेका र हुने घरहरूलाई अगाडिको भागको क्षेत्रफललाई प्रति वर्गफिट रु.५०।- (अक्षरूपी: पचास रुपैयाँ मात्र) का दरले नगद अनुदान दिने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ४: गत आ.व. २०७२/०७३ मा भूकम्प पीडितले भवन निर्माणको लागि नक्सापास गर्दा साविक स्थानमा घर बनाउँदा नक्सापास दस्तुरको ६०% का दरले छुट दिइँदै आएकोमा मिति २०७३ साल श्रावण १ गतेदेखि भूकम्प पीडितले भूकम्पले भत्केको घरको

भग्नावशेष हटाई सो को सम्बन्धित वडा कार्यालयबाट सिफारिस भै आएमा अन्यत्र घर बनाउँदा समेत उक्त सुविधा उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ५: चालू आ.व. २०७३/०७४ मा उपभोक्ता समितिबाट कार्यान्वयन हुने आयोजनाहरू २०७३ आश्विन मसान्तभित्र सम्पन्नता गर्ने तथा बजेट खर्च नहुने परम्परालाई निरुत्साहित गर्न र उक्त अवधिमा सम्पन्नता हुन नसकेका आयोजनाहरू बोर्ड बैठकबाट निर्णय गरी अन्य तरिकाबाट कार्यान्वयन गराउने वा सो बजेट समेत राखी छुट्टै आयोजना संचालन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ६: मागमा आधारित आयोजना (अनडिमाण्ड) कार्यान्वयन गर्दा सडक र ढल निर्माण, स्तरोन्नति र सुधारलाई पहिलो प्राथमिकता दिने । रिटेनिङ्ग वाल लगाउने र पिच गर्ने सडकका हकमा बाटोको मापदण्ड अनिवार्यरूपमा पालना गराउने निर्णय गरियो । साथै मापदण्ड कार्यान्वयन गर्न रिटेनिङ्ग वाल लगाउँदा र सो सडक पिच गर्दा उपभोक्ता समितिबाट ब्यहोरिने ३० प्रतिशत नगद लागत सहभागिताको सट्टा १५ प्रतिशत नगद लागत र १५ प्रतिशत जनश्रमदानमा कार्यान्वयन गर्ने समेत निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ७: यस नगरपालिकाको चालू आ.व. २०७३/०७४ को संशोधित वार्षिक कार्य योजना तथा वार्षिक खरिद

योजना पारित गर्ने ।

निर्णय नं. ८: साँस्कृतिक नगरको पहिचान बोकेको कीर्तिपुरमा रहेका परम्परागत मठ मन्दिर पाटी पौवा निर्माणमा उपभोक्तालाई प्रोत्साहन गर्न उपभोक्ता समितिबाट निर्माण, पुनःनिर्माण गर्दा व्यहोरिने ३० प्रतिशत नगद लागत सहभागिताको सट्टा १५ प्रतिशत नगद लागत र १५ प्रतिशत जनश्रमदानमा कार्यान्वयन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. ९: परम्परागत घनाबस्ती (कोर एरिया) मा बाटो विस्तार गर्न सहज पुगोस् भन्ने उद्देश्यले सानातिना एरियाहरू बाटोमा गाभ्न जग्गाधनी मञ्जुर भएमा उक्त जग्गाको क्षतिपूर्ति स्वरूप मालपोत मूल्याङ्कनमा आधारित रहेर नगरपालिकाबाट घनाबस्ती (कोर एरिया) मा बाटो विस्तार गर्न सहज पुगोस् भन्ने उद्देश्यले सानातिना एरियाहरू बाटोमा गाभ्न जग्गाधनी मञ्जुर भएमा उक्त जग्गाको क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. १०: यस कीर्तिपुर नगरपालिकाबाट विभिन्न पत्रपत्रिकाहरूमा विज्ञापन उपलब्ध गराउँदा देहाय बमोजिम विज्ञापन खर्च रकम उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो ।

क) स्थानीय स्तरको पत्रिका: रु. एक हजारसम्म नबढ्ने गरी
ख) राष्ट्रिय स्तरको पत्रिका: रु. एक हजार पाँच सयसम्म नबढ्ने गरी

ग) २४ पेजभन्दा बढीको बुक आकारमा निस्कने प्रकाशन: रु. दुई हजारसम्म नबढ्ने गरी

निर्णय नं. ११: नगर क्षेत्रभित्रका विद्यालय र स्वास्थ्य केन्द्र/उपकेन्द्रहरूलाई रणनीतिक सुधार योजना (SIP) मा आधारित

भएर सहयोग उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. १२: यस कीर्तिपुर नगरपालिकाको भवन निर्माणको लागि नक्सा पास गर्दा देहाय बमोजिम नक्सा पास शुल्क लगाउने निर्णय गरियो ।

क) टहरा, ग वर्ग (आवासीय भवन) को हकमा: प्रति व.फि. रु.१०।- (दश रुपैयाँ मात्र)

ख) ग वर्ग (संस्थागत, व्यापारिक) को भवन र ख तथा क वर्गका भवनको हकमा: प्रति व.फि. रु.२०।- (बीस रुपैयाँ मात्र)

निर्णय नं. १३: नक्सा नामसारी गर्दा एकाघरको हकमा रु.५००।- (पाँच सय रुपैयाँ मात्र) र अन्यको हकमा नक्सा पास गर्दा तिरेको दस्तुरको २५ प्रतिशतले हुन आउने रकम लिने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. १४: नगरपालिका कार्यालयबाट अंग्रेजी ट्रान्सलेशन गर्दा लिँदै आएको प्रति पाना दस्तुरलाई रु.२००।- (दुई सय रुपैयाँ मात्र) कायम गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. १५: नगरपालिकामा विषयगत समितिको परिचालन उपभोक्ताको जागरूकता, योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन, भूकम्प पछिको पुनर्निर्माण लगायतका विकासार्थक गतिविधिमा अतिरिक्त समय खटिनुपर्ने हुँदा कार्यकारी अधिकृतलाई हाल पाइआएको १७ प्रतिशतलाई बढी गरी ५० प्रतिशत पुर्‍याउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. १६: यस नगरपालिकाको गत आ.व. २०७२/०७३ मा सम्पन्न भई विभिन्न मितिमा बसेको

नगरपालिका बोर्ड बैठकको निर्णयहरूबाट फरफारक गरी अन्तिम भुक्तानी भएका विभिन्न योजना तथा कार्यक्रमहरू अनुमोदन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. १७: यस नगरपालिकाको भवन तथा बाटो सम्बन्धी मापदण्ड, २०७२ मा कोर एरिया थप गर्ने तथा कोर एरियाको मापदण्ड तय गर्न सुझाव दिन नगरपालिकाले एक समिति गठन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. १८: कार्यालय समय बाहेकको समयमा सहभागी हुने विभिन्न विषयगत समिति, अनुगमन संयन्त्र तथा समुदायस्तरमा हुने अन्य बैठकमा नगरप्रमुखको हैसियतबाट सहभागी हुँदा नियमानुसार बैठक भत्ता उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. १९: नगरपालिकामा विषयगत समितिको परिचालन, उपभोक्ताको जागरूक, योजनाहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन, भूकम्प पछिको पुनर्निर्माण लगायतका विकासार्थक गतिविधिको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न छोटो अवधीको लागि बोर्डमा निर्णय गराई आवश्यक प्राविधिक कर्मचारी तथा संस्थासँग जनशक्ति करारमा लिने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. २०: सामुदायिक भवनको संचालन, व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन अध्ययन गरी आगामी परिषद्बाट आवश्यक नीतिगत व्यवस्था मिलाउनको लागि पेश गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. २१: चालू आ.व. २०७३/०७४ मा यस नगर क्षेत्रभित्र व्यापार व्यवसायको व्यासाय कर तथा घरबहाल कर संकलनको लागि कर टोली खटाउने, त्यसरी खटिएका टोलीले संकलन गरेको राजस्व रकमको ५ प्रतिशत प्रोत्साहन स्वरूप टोलीलाई उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. २२: यस नगरपालिकामा विभिन्न कामको शिलशिलामा हालसम्म फछ्यौट हुन बाँकी रहेका पेशकी सार्वजनिक गरी पेशकी फछ्यौट कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. २३: सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत नगरपालिका भित्रका ६५ वर्ष उमेर पुगेका बृद्धबृद्धाहरू र ५ वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाहरूलाई कीर्तिपुर अस्पतालमा स्वास्थ्य जाँच गराउँदा रु.५००।- सहयोग स्वरूप कीर्तिपुर अस्पताललाई स्वास्थ्य जाँच खर्च उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. २४: यस नगर परिषद्ले निर्णय लिएका विषयहरू यसै बमोजिम कार्यान्वयन हुने र अन्य विषयका हकमा नगरपालिकाको ०७३/०७४ को लागि सम्पन्न २२ औं नगर परिषद्बाट भएका निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने निर्णय गरियो ।

स्रोत: कीर्तिपुर नगरपालिका आ.व. २०७२/०७३ को वार्षिक प्रगति समीक्षामा प्रस्तुत विवरण वितरण गरिएको पुस्तिकाबाट

उपत्यकाव्यापी अन्तर विद्यालय बास्केटबलमा पुष्पसदनकै तर्फस्

कीर्तिपुर । पुष्पसदन आवसीय माध्यमिक विद्यालयद्वारा आयोजित दोस्रो पुष्पसदन कप उपत्यकाव्यापी अन्तर विद्यालय बास्केटबल प्रतियोगिता भाद्र १८ गते शनिबार सम्पन्न भएको छ ।

शनिबार भएको पहिलो फाइनल खेलमा जुनियरतर्फ आयोजक पुष्पसदनले नेरिक एकेडेमीलाई २८-२५ को स्कोर अन्तरले पराजित गरेको थियो । खेलमा रोजेन महर्जनले सर्वाधिक ८ स्कोर गरेका थिए ।

त्यसैगरी दोस्रो फाइनल खेलमा सिनियरतर्फ पनि आयोजक पुष्पसदनले ग्रीनफिल्ड एकेडेमीलाई ५९-२७ को भारी स्कोर अन्तरले पराजित गरी विजयी भएको थियो । खेलमा अभिषेक सिंहले सर्वाधिक १७ स्कोरको योगदान दिएको थियो ।

विजयी खेलाडीहरूलाई समापन कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि युवा तथा खेलकुद मन्त्रालयका सह-सचिव चुडामणी पौडेल, अतिथि कीर्तिपुर प्रहरी परिसरका डिएसपी डा. मेख बहादुर खत्री र आयोजक विद्यालयका संस्थापक अध्यक्ष महेश श्रेष्ठले पुरस्कार वितरण गर्नुभएको थियो ।

सिनियरतर्फ विजयी पुष्पसदनले नगद पुरस्कार रु.८०००/- सहित ट्रफी, मेडल प्रमाणपत्र र द्वितीय ग्रीनफिल्ड एकेडेमीले ट्रफी, मेडल, प्रमाणपत्र

सहित नगद रु. ५०००/- प्राप्त गरेका थिए भने जुनियरतर्फ प्रथम हुन सफल पुष्पसदनले नगद रु. ५०००/- र द्वितीय नेरिक एकेडेमीले नगद रु.३०००/- सहित ट्रफी, मेडल र प्रमाणपत्र प्राप्त गरेका थिए ।

खेलमा सिनियरतर्फ पुष्पसदनका अभिषेक सिंह र जुनियरतर्फ पुष्पसदनकै रोजेन महर्जन 'मोस्ट भ्यालुएबल प्लेयर' घोषित भई क्रमशः ट्रफी सहित नगद रु.२०००/- र रु.१०००/- प्राप्त गरेका थिए ।

कीर्तिपुर अन्तरविद्यालय व्याडमिन्टन शनिबारबाट

कीर्तिपुर । कीर्तिपुर व्याडमिन्टन क्लवको आयोजनामा प्रथम कीर्तिपुर नगर व्यापी अन्तर विद्यालय एकल छात्र/छात्रा यू-१२ र यू-१४ व्याडमिन्टन

दोस्रो किपू कप खुला व्याडमिन्टन हुने

कीर्तिपुर । इन्द्रायणी परिवार क्लव र देवढोका व्याडमिन्टन समूहको संयुक्त आयोजनामा दोस्रो खुला डबल व्याडमिन्टन प्रतियोगिता असोज ५ गतेबाट संचालन हुने भएको छ ।

देवढोका स्थित व्याडमिन्टन कोर्टमा हुने प्रतियोगिताको लागि असोज ३ गतेसम्म नाम दर्ता गरिसक्नुपर्ने प्रतियोगिताका संयोजक शंकर महर्जनले सहिदलाई बताउनुभयो ।

प्रतियोगिता शनिबारबाट सुरु हुने भएको छ ।

कीर्तिपुर नगरका १५ वटा विद्यालयका छात्र/छात्रा गरी ९१ जनाबीच प्रतिस्पर्धा हुने भएको

छ ।

प्रतियोगितामा क्रियटिभबाट २७ जना, हिलटाउनबाट १२, अनरबाट १०, पुष्पसदन र मेगसबाट ८/८, गोल्डेन रेजबाट ७, जनसेवा र राराहिलबाट ६/६, उज्ज्वलबाट ४, पाँगाबाट ३, विश्व राष्ट्रिय र साल्भेनियाबाट २/२ र कीर्ति र लेवोरेटरीबाट १/१ जना सहभागी छन् ।

नकआउटको आधारमा त्रिविवि विद्यार्थी क्लव व्याडमिन्टन कोर्टमा भाद्र २९ गतेसम्म संचालन हुनेछ ।

प्रतियोगिताको उद्घाटन कालिन्चोक भगवती गणका एसपी दुर्गा भट्टराईले गर्ने क्लवका उपाध्यक्ष ईश्वरमुनी बज्राचार्यले बताउनुभयो ।

केब्समा स्वास्थ्य परीक्षण

कीर्तिपुर इङ्ग्लिस बोर्डिङ्ग स्कुल (केब्स) ट्याङ्गलाफाँटमा बुधबार कान र जेनरल स्वास्थ्य परीक्षण सम्पन्न भयो ।

सुस्त श्रवण संघ कीर्तिपुर र सेचेन हस्पिटल एण्ड क्लिनिकको संयुक्त आयोजनामा भएको शिवरिमा सो विद्यालयका १०४ जनाको स्वास्थ्य परीक्षण गरिएको थियो ।

परीक्षणमा कान सम्बन्धी कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी केशव महर्जन र सेचेनका डा. अजय लगायतले स्वास्थ्य जाँच गर्नुभएको थियो ।

परीक्षणमा आवश्यकता अनुसार निःशुल्क औषधी वितरण

पनि गरिएको थियो । त्यस्तै शिविर भाद्र २६ गते आइतबार बाघभैरव

परोपकार केन्द्रमा हुने संस्थाले जनाएको छ ।

नेपालमा देखिएको नयाँ रोग स्क्रब टाइफस के हो ?

हाल देशका विभिन्न भागहरू, विशेष गरी चितवन लगायतका जिल्लाहरूमा स्क्रब टाइफस (एक प्रकारको ज्वरोजन्य रोग) प्रकोपकै रुपमा फैलिएको छ । सबैभन्दा पहिले इ.सं. १८१० मा हासिमोतोले जापानमा यो रोगको पहिचान गरेका थिए । त्यसपछि विश्वका विभिन्न मुलुकहरूमा यो रोग धेरै वर्षदेखि नै पहिचान हुँदै आएको हो ।

दोस्रो विश्व युद्धताका सुदुर पूर्वी मुलुकहरूमा विशेष गरी सैनिकहरूका बीचमा यो रोग महामारीकै रुपमा फैलिएको र धेरै व्यक्तिको मृत्यु समेत भएको इतिहास पाइन्छ । उत्तरमा जापान र रसियाको पूर्वी भाग, दक्षिणमा अष्ट्रेलियाको उत्तरी भाग र पश्चिममा पाकिस्तानसम्मको भू-भाग (जसलाई सुसुगामुसी त्रिकोण पनि भनिन्छ) नै संसारमा सबैभन्दा बढी स्क्रब टाइफस पाइने क्षेत्र हो ।

हाम्रो देश नेपालमा सर्वप्रथम सन् २००४ मा पहिलो पटक यो रोगको पहिचान भएको थियो र त्यसपछिका वर्षहरूमा फाट्टफुट्ट रुपमा देखिँदै गएको भए पनि यो वर्ष प्रकोपकै रुपमा निकै ठूलो क्षेत्रमा विस्तार भएको छ र यसको समस्या केही बढी नै देखिएको छ ।

चितवनको भरतपुरस्थित चितवन मेडिकल कलेजमा मात्र हालसम्म ३४१ जना ज्वरोका बिरामीको परीक्षण गरिएकोमा १५३ जनामा यो रोग प्रमाणित भएको र त्यहाँमात्र ३ जना व्यक्तिको मृत्यु भइसकेको छ ।

के हो स्क्रब टाइफस र कसरी सधै ?

ओरियन्टिया सुसुगामुसी (जसलाई पहिले रिक्टेडिया सुसुगामुसी भनिन्थ्यो) नामको ब्याक्टेरियाको कारणबाट यो रोग लाग्दछ । सामान्यतः जंगली भाडी र खुल्ला ठाउँको बीचको भू-भागमा बढी प्रकोप हुने भएको कारणले गर्दा यस रोगको नाम स्क्रब टाइफस रहन गएको हो ।

प्राणीको कोषभित्र पसेर संक्रमण फैलाउने यो ग्राम नेगेटिभ जीवाणुका विभिन्न प्रजातिहरू हुन्छन् । जापानी शब्द 'सुसुगा' को अर्थ सानो र खतरनाक एवं 'मुसी' को अर्थ सूक्ष्म कीरा हुन्छ । यस जीवाणुले मस्तिष्क, कलेजो, फोक्सो, आदिमा थुप्रै प्रकारको संक्रमण फैलाउँछ र यस्ता बिरामी बहुअंग विकार (मल्टी अर्गान डिस्अर्डर) को अवस्थामा पुग्छन् ।

यो रोग ओरियन्टिया

सुसुगामुसीले संक्रमित किर्ना र सुलसुले जातको सूक्ष्म कीरा (माइट) को टोकाइबाट फैलिन्छ । यो कीरा मुख्यतः खेत, भाडी, घाँस, नदीको छेउछाउ, आदि ठाउँमा रहने मुसा प्रजातिका जनावरमा पाइन्छ ।

यो रोग उत्पन्न गर्ने ब्याक्टेरिया सामान्यतः मुसाको पेटभित्र बस्छ ।

स्क्रब टाइफसका लक्षणहरू:

सुलसुले जातको किराले टोकेपछि व्यक्तिमा स्क्रब टाइफसका लक्षण देखिन ५ देखि २० दिनसम्म लाग्न सक्दछ । सुलसुलेले सामान्यतः काछ, काखी, यौनांग तथा घाँटीको वरिपरि टोक्न सक्दछ र टोक्दा कुनै दुखाइको महसुस हुँदैन बरु टोकाइको वरिपरि सामान्य चिलाईको अनुभव हुन सक्दछ ।

केही दिनमा टोकेको ठाउँमा रातो ढावर देखिन थाल्छ र ढावरको बीचको भाग मरेको जस्तो गरी कालो देखिन सक्छ । रोगले संक्रमित व्यक्तिहरूमा उच्च ज्वरो आउने, टाउको दुख्ने, आँखाको संक्रमण हुने, काछमा गिर्खा आउने जस्ता लक्षणहरू देखिन सक्छ ।

व्यक्तिले माँशपेशी र पेटको दुखाइको अनुभव गर्न सक्छ । कुनै कुनै अवस्थामा शरीरका विभिन्न भागहरूबाट रक्तश्राव हुने र रक्तनली भित्रै रगत जम्ने, फोक्सोमा निमोनिया हुने, मुटुको मांशपेशीमा खराबी उत्पन्न गर्ने, मृगौलाको काममा खराबी देखिने र बेहोसी हुनेजस्ता बढी खतरनाक लक्षण र जटिलताहरू देखिन सक्दछ, जसका कारण बहुअंग विकारको समस्या देखिन्छ र अन्त्यमा व्यक्तिको मृत्यु पनि हुन सक्दछ ।

स्क्रब टाइफसको पहिचान कसरी गर्ने ?

सामान्यतः बिरामीको समस्या सुनेपछि र आवश्यक शारीरिक जाँच पडताल गरेपछि अनुभवी चिकित्सकले यो रोग लागे नलागेको शंका गर्न सक्छन् तर यो रोग लागे वा नलागेको पुष्टि गर्नका लागि प्रयोगशालामा रगतको परीक्षण गर्नु पर्ने हुन्छ । पहिले पहिले वेल फैलिक्स नाम गरेको जाँच गर्ने गरिन्थ्यो र पछि कम्प्लेमेन्ट फिक्सेशन जाँच गर्न थालियो ।

प्रयोगशालामा कल्चर गरेर समेत यो किटाणुको पहिचान गर्न सकिन्छ तर यी जाँच गर्ने धेरै खर्च लाग्ने र लामो समय समेत खर्च्नु पर्ने बाध्यताका कारणले आजभोलि शीघ्र परीक्षण प्रणालीको विकास भएको छ,

जसबाट केही घन्टामा नै यो रोग लागे नलागेको पुष्टि गर्न सकिन्छ । तर यी हरेक जाँच गराउनका लागि भोग्नु पर्ने समस्या त छँदैछन् ।

एकातिर रोग लागेको एक हप्तासम्म पनि रगतको परीक्षणमा किटाणुको पहिचान गर्न नसकिने हुन सक्छ भने अर्कोतिर मुलुकका धेरै जसो प्रयोगशालामा यो रोगको परीक्षणको सुविधा उपलब्ध नहुन सक्छ ।

उपचार

स्क्रब टाइफसको उपचारका लागि उपयुक्त समयमा उपयुक्त एन्टिबायोटिकको प्रयोग गर्नु पर्ने हुन्छ । डक्सिसाइक्लिन र क्लोराम्फेनिकोल नामका औषधीलाई यो रोगको उपचारमा अति प्रभावकारी मानिएको छ । बच्चाहरूलाई डक्सिसाइक्लिन दिनु अल्ली खतरनाक मानिएको कारणले यो उमेर समूहका बिरामीको लागि एजिथ्रोमाइसिन र क्लोराम्फेनिकोल उत्तम औषधी मानिन्छ ।

एन्टिबायोटिक प्रयोग गर्न थालिएको केही दिनमा नै बिरामीको स्वास्थ्यमा यस्तो नाटकीय सकारात्मक सुधारका लक्षणहरू देखा पर्न थाल्दछन् कि कतिपय अवस्थामा बिकसित मुलुकहरूमा समेत औषधीका कारण बिरामीमा देखिने सुधारात्मक लक्षणहरूलाई नै रोग पहिचानको माध्यमका रुपमा समेत लिने गरिएको पाइन्छ ।

रोकथामका उपायहरू

रोग प्रभावित क्षेत्रमा बस्ने व्यक्तिहरूका लागि सुलसुले र किर्नाको टोकाईबाट बच्नु नै सबैभन्दा उत्तम उपाय हो । जसका लागि शरीर पूरै ढाकिने खालका लुगा लगाउने, जंगल र भाडीतिर धेरै हिँड्नु नगर्ने, जमीनको घाँसमा पल्टेर नबस्ने जस्ता उपाय अपनाउनु पर्ने हुन्छ । किराको टोकाइबाट जोगिन जीउमा मल्हमको प्रयोग समेत गर्न सकिन्छ । हालसम्म यो रोगका विरुद्ध कुनै पनि खोपको विकास भइसकेको छैन । रोगको प्रकोप भएको क्षेत्रको भ्रमणमा जाँदा व्यक्तिगत बचावटका लागि छोटो अवधिका लागि टेटासाइक्लिन र क्लोराम्फेनिकोलको प्रयोग गर्न सकिन्छ तर रोग प्रभावित क्षेत्रमै बसोबास गर्ने मानिसहरूका लागि यो उपाय अवलम्बन गर्ने सल्लाह दिइँदैन ।

(लेखक अरुण सेढाई चितवन मेडिकल कलेज, भरतपुर, चितवनमा कार्यरत छन् ।)

- स्वास्थ्य खबरपत्रिका

योग साधनाको ८ औं वार्षिक उत्सव सम्पन्न

कीर्तिपुर । योग साधना समाज कीर्तिपुरको ९ औं वार्षिक उत्सव योग साधना स्थल त्रिवि गान्धी भवनमा भाद्र १८ गते शनिबार सम्पन्न भयो ।

कार्यक्रमको उद्घाटन प्रमुख अतिथि योग गुरु डा. चन्द्रमणी खनालले पानसमा दीप प्रज्ज्वलन गरी गर्नुभएको थियो ।

त्यसक्रममा प्रमुख

अतिथि खनालले समाजले ९ वर्षसम्म निरन्तर योग साधना संचालन गरी स्वास्थ्य लाभ गरिरहनु भएकोमा प्रशंसा गर्नुभयो ।

योग र ध्यान मानव जीवनको अभिन्न अंग सरह भइसक्यो जसबाट हामी सधैं स्वस्थ रहन सक्छौं । त्यसैले यसलाई निरन्तर दिनु आवश्यक छ ।

समाजका अध्यक्ष एवं कार्यक्रमका सभापति रामकृष्ण महर्जनले समाजको प्रगति विवरण, कोषाध्यक्ष कान्छाभाई महर्जनले आर्थिक विवरण पेश गर्नुभएको थियो भने सचिव मणिकाजी विष्टले पनि बोल्नुभएको थियो ।

त्यसक्रममा स्ट्रेन्थ र स्ट्रेचिङ्गका सदस्यहरूले विभिन्न योग प्रस्तुत गरेको थियो ।